

UNGE PARTIMEDLEMMER

En kvantitativ og kvalitativ studie av
hvorfor ungdommer melder seg inn i politiske partier

Markus Ask Roland

MASTEROPPGAVE I DEMOKRATIBYGGING

Institutt for sammenliknende politikk

Universitetet i Bergen

April 2017

SAMMENDRAG

I Norge og i flere andre europeiske land har de politiske partiene opplevd en markant nedgang i antall medlemmer. Blant medlemmene er de unge er ofte underrepresentert. Partiene representerer folket i de politiske styringsorganene, og partiene er sentrale aktører når det gjelder å utforme politikk. Færre partimedlemmer kan dermed svekke legitimiteten til partiene og det demokratiske systemet. Unge partimedlemmer er ofte opptatt av andre saker og verdier enn det de eldre partimedlemmer er, og unge partimedlemmer treffer lettere de unge velgerne. Kunnskap om hva som får ungdommer til å melde seg inn i politiske partier er verdifull for å øke andelen unge og for å sikre partiene mange nok medlemmer i fremtiden. Derfor har jeg valgt problemstillingen: ***Hvorfor melder ungdommer seg inn i politiske partier***. Med politiske partier mener jeg både moderpartier og ungdomspartier. Vi har lite kunnskap om problemstillingen i Norge, og funn fra andre land behøver ikke være gyldig i her. Mer konkret ser jeg på hvordan sosialisatorene familie, venner, skole og frivillige organisasjoner påvirker sannsynligheten for å melde seg inn i et parti. For å undersøke sosialisatorenes effekt, gjennomfører jeg logistisk regresjonsanalyse av datamateriale fra Skolevalgundersøkelsen 2015. Jeg undersøker også hva som skaper sammenhengene mellom variablene, hva som er utløsende mekanismer og insentiver for å melde seg inn i et parti. For å besvare disse tre spørsmålene, gjennomfører jeg dybdeintervjuer av elleve partimedlemmer. Funnene tyder på at å ha politisk interesserte foreldre og venner, og å være medlem av frivillige organisasjoner, har en positiv effekt på sannsynligheten for å melde seg inn i et parti. Sosioøkonomisk bakgrunn og studieprogram ser ikke ut til å ha betydning. Mange melder seg inn fordi de er interessert i politikk og ønsker å påvirke. Andre melder seg inn av sosiale grunner. Vervekampanjer ser ut til å være en utløsende årsak for mange.

FORORD

Jeg vil først og fremst takke Johannes Bergh som har vært en dyktig veileder. Julie Ane Ødegaard Borge skal også ha takk for gode råd. Videre vil jeg takke alle som stilte opp til intervjuer. Uten dere kunne jeg ikke gjennomført en viktig del av undersøkelsen. Til sist vil jeg takke Terje Knutsen for et fint mastergradsprogram i demokratibygging.

Publikasjonen benytter data fra Skolevalgundersøkelsen 2015. Skolevalgundersøkelsen er finansiert av Utdanningsdirektoratet, gjennomført og tilrettelagt for forskningsformål av NSD. Hverken NSD eller UDIR er ansvarlig for videre bearbeiding av data, eller for hvordan analyseresultater blir tolket.

INNHold

1	INNLEDNING	1
1.1	Avgrensning og spesifisering av problemstillingen	1
1.2	Problemstillingens samfunnsmessige relevans	2
1.3	Problemstillingens vitenskapelige relevans	4
1.4	Metode	4
1.5	Gangen i oppgaven	5
2	TEORI	6
2.1	Ressursforklaringer	6
2.2	Familie	8
2.3	Venner og jevnaldrende	9
2.4	Skole	10
2.5	Frivillige organisasjoner	11
2.6	Insentiver for å melde seg inn i et parti	12
2.7	Utløsende mekanismer for å melde seg inn i et parti	15
2.8	Hva vet vi om Norge?	16
2.9	Oppsummering: Hva mangler vi kunnskap om?	18
3	PROBLEMSTILLING	20
3.1	Forskningsspørsmål og hypoteser	20
4	METODE	23
4.1	Grunnleggende metodevalg	23
4.2	Den kvantitative undersøkelsen	23
4.2.1	Valg av data	23
4.2.2	Datainnsamling	24
4.2.3	Valg av analysemodell	25
4.2.4	Logistisk regresjon	26
4.2.5	Operasjonalisering av variabler	26
4.2.6	Koding av variabler	27
4.2.7	Tolkning av statistiske mål	28
4.2.8	Representativitet, reliabilitet og validitet	29

4.3	Den kvalitative undersøkelsen	31
4.3.1	Valg av intervjuobjekter	31
4.3.2	Intervjuets form og intervjuguide	32
4.3.3	Gjennomføring av intervjuene	33
4.3.4	Metode for analyse	34
4.3.5	Reliabilitet og validitet	36
4.3.6	Etiske vurderinger	37
5	RESULTATER OG ANALYSE	39
5.1	Resultater fra regresjonsanalysen	39
5.2	Sosioøkonomisk bakgrunn	40
5.3	Politisk interesse i hjemmet	40
5.4	Venners betydning	44
5.5	Skolens betydning	46
5.6	Organisasjoners betydning	49
5.7	Insentiver for å melde seg inn i et parti	51
5.8	Utløsende mekanismer for å melde seg inn i et parti	54
6	AVSLUTNING	56
6.1	Oppsummering av funn og konklusjon	57
6.2	Undersøkelsens svakheter og verdi	59
	LITTERATURLISTE	61
	TABELLER	
	Tabell 1: Hypoteser	22
	Tabell 2: Forskningsspørsmål	22
	Tabell 3: Medlemskap i et politisk parti	39
	Tabell 4: Hypoteser med resultater	59
	VEDLEGG	
	Vedlegg 1: Informasjonsbrev	63
	Vedlegg 2: Intervjueguide	64

1 INNLEDNING

De politiske partiene er sentrale aktører i vårt demokratiske system. Vi stemmer på partier som skal representere oss i de politiske styringsorganene, og partiene er sentrale aktører når det gjelder å mobilisere velgere. Partiene utarbeider og vedtar politiske programmer som utgjør alternativer ved politiske valg. Grasrota i partiene utgjør et viktig bindeledd mellom velgerne og styresmaktene. De politiske partiene i Norge har opplevd en markant nedgang i antall medlemmer over en lengre periode. Fra 1980 til 2014 er medlemstallet mer enn halvert (Statistisk sentralbyrå 2016). I dag er bare omlag syv prosent av de stemmeberettigede medlemmer av et politisk parti. Samtidig er det en stabil andel av partimedlemmene som er aktive i partiarbeidet (Heidar og Saglie 2002, 166-167). Det betyr at det totale antallet aktive partimedlemmer er kraftig redusert. Blant partimedlemmene er de unge underrepresentert. Andelen under 25 år utgjør bare seks prosent av medlemmene (Ødegård og Bergh 2011, 32), og bare omlag to prosent av dem mellom 13 og 25 år er medlem av et ungdomsparti (Barne-, ungdom- og familiedirektoratet 2015). Situasjonen i Norge er ikke unik. Den samme utviklingen har funnet sted i mange europeiske land. Medlemstallene har gått ned (Scarrow og Gezgor 2010, 824), og de unge er underrepresentert (Bruter og Harrison 2009, 11-12). Dagens unge utgjør de framtidige medlemmene av de politiske partiene. Å rekruttere de unge er viktig for å sikre partiene gode medlemstall i årene som kommer, samtidig som det er verdifullt å øke andelen unge partimedlemmer i dag. Da er det nødvendig med kunnskap om hva som får ungdommer til å melde seg inn i politiske partier. Derfor har jeg valgt problemstillingen: ***Hvorfor melder ungdommer seg inn i politiske partier?*** Problemstillingen vil jeg besvare ved å gjennomføre statistisk analyse av en landsomfattende spørreundersøkelse blant ungdommer og ved hjelp av egne dybdeintervjuer. I innledningen vil jeg først avgrense og spesifisere problemstillingen, før jeg begrunner problemstillingens samfunnsmessige og vitenskapelige relevans. Videre vil jeg kort skissere det metodiske opplegget. Til sist i innledningen vil jeg redegjøre for gangen i oppgaven.

1.1 Avgrensning og spesifisering av problemstillingen

Problemstillingen er hvorfor ungdommer melder seg inn i politiske partier. Problemstillingen gjelder ungdommer i alderen 16 til 19 år i Norge. Jeg har valgt denne aldersgruppen fordi jeg som en del av undersøkelsen min bruker en spørreundersøkelse for elever på videregående skole. Med *politiske partier* mener jeg både moderpartiene og

ungdomspartiene. Spørreundersøkelsen skiller ikke mellom medlemskap i et politisk parti og medlemskap i et ungdomsparti. Ungdomspartiene har omlag 15000 betalende medlemmer under 26 år (LNU 2016, 9). Mange av partimedlemmene på videregående skole er medlemmer av et ungdomsparti, noen er medlemmer av et moderparti og noen er medlemmer av begge deler. Heretter vil *politiske partier* vise til både moderparti og ungdomsparti. Der det er behov for å skille dem, vil dette komme fram i teksten.

Problemstillingen konkretiserer jeg gjennom flere forskningsspørsmål. Jeg ønsker å undersøke spesifikke sosialisatorers effekt på sannsynligheten for å melde seg inn i et politisk parti. Med *sosialisatorer* mener jeg sentrale aktører i sosialiseringen. Sosialisatorene jeg vil ta for meg er familie, skole, venner og frivillige organisasjoner. I tillegg vil jeg undersøke hvilken effekt sosioøkonomisk bakgrunn har. Jeg ønsker videre å undersøke hvilke mekanismer som skaper sammenhengen mellom bestemte variabler. Med andre ord ønsker jeg å forstå hvordan påvirkningen skjer. Videre ønsker jeg å se på hvilke motiver ungdommer har for å melde seg inn i et parti. Motivene kaller jeg for *insentiver*. Jeg vil også undersøke hva som konkret fører til selve innmeldingen. Dette kaller jeg for utløsende mekanismer. Med utgangspunkt i litteraturgjennomgangen vil jeg senere i oppgaven presisere problemstillingen ytterligere og fremme konkrete hypoteser.

1.2 Problemstillingens samfunnsmessige relevans

Vi trenger partimedlemmer. Det er innad i partiene mye av politikken utformes. Flere aktive partimedlemmer betyr at flere er med og deltar i denne prosessen, samtidig som det gir avgjørelsene som til slutt blir fattet større legitimitet. Partimedlemmene utfører også andre viktige oppgaver som å være representanter i nasjonale og lokale styringsorganer og drive valgkamp. Medlemmene fungerer i tillegg som bindeledd mellom folket og styresmaktene. Grasrota i partiet påvirker politikken innad i partiet, samtidig som den er i direkte kontakt med velgerne. Passive medlemmer er også verdifulle. De bidrar med økonomisk støtte, og de gir partiets politikk større legitimitet. Partimedlemmer kan sees på som en styrke for demokratiet. Folket velger ikke bare mellom ferdige politikkpakker, men deltar aktivt med å utforme politikken.

Hvilken og hvor viktig rolle partimedlemmene har, er avhengig av hvilken teoretisk partimodell man legger til grunn. Duverger (1964, 63-71) skiller mellom massepartiet og kaderpartiet. Massepartiet finansieres hovedsakelig gjennom medlemskontingenten, og medlemmene er viktige for å rekruttere nye medlemmer og mobilisere ved valg. Kaderpartiet

blir finansiert gjennom sponning og fungerer mer som et eliteparti. Kaderpartiet er ikke avhengig av et stort antall medlemmer slik som massepartiet er. Heidar og Saglie (2002, 49-50) mener Kooles nettverksparti på mange måter er beskrivende for partiene i Norge i dag. Partiet er en mellomting mellom massepartiet og kaderpartiet. Partiet har en profesjonell ledelse med forankring i parlamentsgruppa. Samtidig er det partiorganisasjonen som velger ledergruppa og gir den sin legitimitet. Politikken blir utformet både gjennom uformelle mekanismer og gjennom formelle prosedyrer i organisasjonen. Både partiledelsen og medlemmene er viktige aktører i valgkampen.

I motsetning til moderpartiene, utgjør ikke ungdomspartiene alternativer ved valg. Likevel er ungdomspartiene verdifulle på mange måter. Ungdomspartiene er viktige for den politiske sosialiseringen av unge. Her får de unge medlemmene politisk erfaring gjennom arbeid med å utforme politikk, rekruttere medlemmer og mobilisere velgere til moderpartiet. Det er klare bånd mellom moderparti og ungdomsparti. Ungdomspartiene har formell representasjon i moderpartiene. Dette betyr at medlemmene i ungdomspartiene kan ha direkte påvirkning på de offentlige politiske beslutningene. I tillegg rekrutteres mange unge medlemmer av moderpartiet fra partiets ungdomsorganisasjon (Ødegård 2011, 14).

Hva betyr det at de unge er underrepresentert i partiene? En lav andel unge partimedlemmer skaper en skjev representasjon. Dette kan ha betydning både for arbeidet innad i partiene, og for hvordan partiene appellerer til velgerne. De unge er ofte opptatt av andre saker enn det de eldre er (Berglund 2005, 21-23), og de kan ha andre meninger om de samme sakene. Når de unge er underrepresentert, kan det bety at saker de unge er opptatt av ikke blir like høyt prioritert. Samtidig kan det påvirke utfallet av politiske saker. Dette kan igjen føre til mindre engasjement blant unge velgere. Unge partimedlemmer treffer lettere unge velgere. Derfor er ungdomspartiene viktige i arbeidet med å mobilisere unge til å stemme ved valg (Ødegård og Bergh 2011, 31).

Kunnskap om hvorfor unge melder seg inn i et parti, er verdifull i rekrutteringen av nye partimedlemmer. Å rekruttere unge medlemmer er ikke bare viktig for å øke andelen unge i partiene. Rekrutteringen er også viktig for å sikre partiene mange nok medlemmer i framtiden. De unge i dag er de voksne om noen år. Kunnskapen er ikke bare relevant for politiske partier i deres rekrutteringsarbeid. Noe av kunnskapen kan også ha overføringsverdi til andre former for politisk deltakelse. Hvilke motiver og egenskaper dagens unge partimedlemmer har, kan også fortelle oss noe om hvordan fremtidens partimedlemmer vil være. Videre kan dette gi oss indikasjoner på hvordan partimodellene vil utvikle seg (Weber 2016, 3).

1.3 Problemstillingens vitenskapelige relevans

Den vitenskapelige relevansen henger sammen med den samfunnsmessige. Dersom kunnskapen skal være nyttig for samfunnet, er det en forutsetning at det ikke allerede er utført tilstrekkelig med forskning på feltet. I teoridelen vil jeg redegjøre for hva vi vet og ikke vet om hvorfor ungdommer melder seg inn i politiske partier. Her vil jeg bare gi en kort innføring. Det er forsket lite på hvorfor ungdommer melder seg inn i partier i Norge. Det finnes en del undersøkelser internasjonalt, men funn fra andre land behøver ikke være gyldige i Norge. Ødegård og Berglund (2008) har undersøkt ungdommers deltakelse i tradisjonell politikk. Selv om partimedlemskap er en av indikatorene de bruker på tradisjonell deltakelse (598), ser de ikke på partimedlemskap spesielt. De gjennomfører en kvantitativ undersøkelse, og funnene forteller lite om hvilke mekanismer som skaper sammenhengene de finner. Bruter og Harrison (2009) har gjennomført en undersøkelse om hvorfor unge melder seg inn i et parti, der Norge er et av landene som inngår i undersøkelsen. Kvantitativt undersøker de imidlertid bare insentiver, og deres kvalitative intervjuer begrenser seg til Høyre i Norge (28-29). Min undersøkelse vil derfor bidra med mer kunnskap om et tema vi vet relativt lite om når det gjelder norske forhold. I Norge er det aldri gjennomført en kvantitativ analyse av bestemte sosialisatorers effekt på partimedlemskap, og det er heller ikke gjennomført kvalitative studier av problemstillingen på mer enn ett parti. Ved å benytte meg av både kvantitativ og kvalitativ metode vil jeg bidra med nye metodiske tilnærminger til flere av forskningsspørsmålene og kanskje finne noen nye svar.

1.4 Metode

I den kvantitative undersøkelsen bruker jeg datasett fra Skolevalgundersøkelsen 2015. Skolevalgundersøkelsen er en spørreundersøkelse for elever på videregående skole som gjennomføres i forbindelse med hvert stortings- fylke- og kommunevalg (NSD 2016a, 4). Skolevalgundersøkelsen inneholder flere variabler som er egnet til å besvare problemstillingen min. Den har spørsmål om man er medlem av et parti, og den har spørsmål knyttet til sosialisatorene jeg undersøker (NSD 2015b). Å være medlem av et politisk parti er den avhengige variabelen min. Jeg bruker logistisk regresjon for å undersøke effekten ulike variabler har på den avhengige variabelen. For å forstå hvilke mekanismer som skaper sammenhengene gjennomfører jeg dybdeintervjuer med elleve partimedlemmer i den aktuelle aldersgruppen. Intervjuene gir også kunnskap om hvilke insentiver ungdommer har for å

melde seg inn i et parti, og hva som er utløsende mekanismer for selve innmeldingen. Ungdommene jeg intervjuer, er medlemmer av Arbeiderpartiets Ungdomsfylking, Unge Høyre, Sosialistisk Ungdom og Rødt. Videre analyserer jeg ett og ett forskningsspørsmål med utgangspunkt i både spørreundersøkelsen og intervjuene. Når det gjelder insentiver og utløsende mekanismer, har jeg ikke kvantitative data. For sosioøkonomisk bakgrunn har jeg ikke kvalitative data.

1.5 Gangen i oppgaven

Del to vil være en gjennomgang av litteraturen. Her vil jeg først ta for meg undersøkelser i andre land, og deretter vil jeg se på relevant forskning i Norge. Teoridelen er strukturert med utgangspunkt i de ulike forskningsspørsmålene mine. Teoridelen avsluttes med en oppsummering om hva vi ikke vet nok om. Dette danner grunnlaget for hva som er mitt bidrag til forskningen. Med dette som utgangspunkt vil del tre være en spesifisering av problemstillingen. Her vil jeg stille konkrete forskningsspørsmål og utlede hypoteser. I del fire vil jeg beskrive det metodiske opplegget. Her vil jeg først redegjøre for grunnleggende metodevalg. Videre vil jeg beskrive den kvantitative undersøkelsen etterfulgt av den kvalitative. For hver metode vil jeg begrunne valg av data og analysemetode, beskrive hvordan undersøkelsen er utført, og jeg vil vurdere reliabilitet, validitet og etiske spørsmål. I del fem vil jeg presentere resultatene og diskutere dem. Denne delen er strukturert med utgangspunkt i hypotesene og forskningsspørsmålene mine. Hver statistiske sammenheng vil jeg forsøke å forstå bedre ved hjelp dybdeintervjuene og teori. I del seks vil jeg oppsummere de viktigste funnene, konkludere og antyde hva som kan gjøres videre.

2. TEORI

I denne delen redegjør jeg for hva tidligere undersøkelser og modeller kan bidra med når det gjelder å forklare hvorfor ungdommer melder seg inn i politiske partier. Som hovedregel konsentrerer jeg meg om undersøkelser som spesifikt ser på mekanismer knyttet til partiinnmelding, eller der medlemskap i et parti er en av indikatorene for politisk deltakelse. Dette er nødvendig for å sikre litteraturens relevans. Det er mange som deltar i politikken uten å være medlem av et parti. Derfor er det usikkert om funn som gjelder andre deltakelsesformer er gyldige for problemstillingen. Unntak finner sted der jeg mener litteraturen likevel er relevant for problemstillingen min. Dette gjelder særlig ressursforklaringer. Jeg tar for meg ulike typer forklaringer som er relevante for problemstillingen. Sosialisatorenes betydning handler om ytre påvirkning. Gjennom sosialisering utvikler ungdommer både ferdigheter, kunnskaper og verdier som kan ha betydning for om de deltar politisk. Når det gjelder incentiver for å melde seg inn, er det ungdommenes egen motivasjon som er utgangspunktet. Forklaringene jeg tar for meg fanger dermed opp både den politiske sosialiseringen og hva ungdommene selv opplever at motiverer dem til å melde seg inn i partier. I tillegg ser på hva som fungerer som utløsende mekanismer for selve innmeldingen. Dette vil igjen dreie seg om dreie som ytre påvirkning.

Teoridelen har to hoveddeler. Den første tar for seg internasjonal litteratur, mens den andre ser på hva vi spesifikt vet om Norge. I delen om utenlandsk litteratur tar jeg først for meg ressursforklaringer. Videre ser jeg på påvirkning fra familien, venner, skolen og frivillige organisasjoner. Deretter tar jeg for meg incentiver for å melde seg inn i et parti. Til sist i delen om internasjonal litteratur ser jeg på utløsende mekanismer. I den andre delen ser jeg på hva vi vet om hvorfor ungdommer melder seg inn i politiske partier i Norge. Med utgangspunkt i litteraturgjennomgangen avslutter jeg med å redegjøre for hva det er relevant for meg å undersøke nærmere.

2.1 Ressursforklaringer

Politisk deltakelse kan forklares med utgangspunkt i individuelle ressurser. Enkelt forklart handler den sosioøkonomiske modellen om at høyere sosioøkonomisk status gir større politiske ressurser, som igjen medfører økt deltakelse. Utdanningsnivå og inntekt er vanlige mål på sosioøkonomisk status. Personer med høy sosioøkonomisk status har gjennomgående større politiske ressurser i form av tid, penger og politiske ferdigheter. Brady, Verba og

Schlozman (1995) tar utgangspunkt i denne modellen i sin ressursmodell, men de trekker også inn andre elementer enn de sosioøkonomiske når de vurderer de tre ressursene. Den sosioøkonomiske situasjonen har mye å si når det gjelder å ha penger å bruke på politikk. Høyere inntekt øker de økonomiske ressursene. Med tanke på politiske ferdigheter er ikke situasjonen like entydig. Utdanningsnivå har riktignok betydning for noen politiske ferdigheter, mens ferdigheter som for eksempel oppnås gjennom organisasjonsarbeid, ikke behøver å korrelere med utdanningsnivå. Når det gjelder tid, er livssituasjon langt mer avgjørende enn den sosioøkonomiske situasjonen.

Å være et aktivt partimedlem vil kreve en del bruk av tid. Brady, Verba og Schlozman (1995, 283) undersøker de tre ressursenes betydning for politiske deltakelsesformer som krever en del tidsbruk, men ikke partimedlemskap spesielt. Politiske ferdigheter er av stor betydning. Både utdanning og erfaring fra elevrådsarbeid har en positiv effekt på deltakelse i politisk arbeid som krever tid. Tilgjengelig tid har naturligvis også betydning. Ungdommer er i en fase av livet der de gjennomgående har få forpliktelser. Ungdommer har sjelden egne barn, og de har som regel færre oppgaver i hus og hjem. Derfor er det grunn til å tro at mange ungdommer har en del tid tilgjengelig. Inntekt har ingen betydning ifølge Brady, Verba og Schlozman. Å være medlem av et politisk parti er ikke spesielt dyrt, så partimedlemskap er mest sannsynlig ingen unntak. Scarrow og Gezgor (2010, 831-833) undersøker partimedlemmers utdanning og inntekt sammenlignet med resten av befolkningen i 13 europeiske land. Mens partimedlemmene gjennomgående har høyere utdanning enn andre, finner de ingen store forskjeller når det gjelder inntekt. Funnene i de to undersøkelsene samsvarer sånn sett godt. Janušauskienė (2002, 338) gjennomfører en spørreundersøkelse med medlemmer i ulike ungdomspartier i Litauen. Omtrent to tredeler av medlemmene har foreldre med universitetsutdanning (352). Hennes funn tyder på at å komme fra et hjem med høy sosioøkonomisk status har en klar positiv effekt på sannsynligheten for å være med i et ungdomsparti.

Ressursforklaringer har blitt møtt med kritikk. Selv om høyere utdanning ofte medfører høyere politisk deltakelse, behøver ikke årsaken å være at utdanningen gir bedre politiske ferdigheter. Ifølge "the relative education model" påvirker utdanningen hvilke sosiale miljøer man er i, som igjen påvirker den politiske deltakelsen (Persson 2015, 699-701). Det er dermed ikke de politiske ferdighetene utdanningen gir som fører til større deltakelse. Ifølge "the pre-adult socialization model" er sammenhengen mellom utdanning og politisk deltakelse et resultat av at sosialiseringen i oppveksten påvirker både utdanningsvalget og den politiske deltakelsen. Sammenhengen er dermed skapt av

bakenforliggende variabler. Uansett har ressursforklaringer basert på sosioøkonomiske forhold sine begrensninger. For det første er slike modeller lite fruktbare når det gjelder å forklare forskjeller på personer som besitter de samme ressursene. For det andre er det vanskelig å forklare endringer på makronivå med utgangspunkt i ressursmodeller. Et stadig høyere utdanningsnivå i befolkningen skal ifølge teorien føre til bedre politiske ferdigheter, som igjen burde bety større politisk deltakelse. Når det gjelder partimedlemskap er tilfellet motsatt. Antall partimedlemmer har gått ned samtidig som utdanningsnivået har økt. Derfor er ressursforklaringer basert på sosioøkonomisk status alene ikke tilstrekkelige når det gjelder å forklare partienes synkende medlemstall. (Weber 2016, 2).

2.2 Familie

Familien og i sær foreldrene spiller en sentral rolle i sosialiseringen av barn og unge. Derfor er det grunn til å tro at familien har betydning når det gjelder ungdoms politiske engasjement og deltakelse. Quintelier (2015) undersøker politisk sosialisering av unge mellom 16 og 21 år i Belgia gjennom en spørreundersøkelse. Undersøkelsen handler ikke spesifikt om partideltakelse, men et av målene på politisk deltakelse er å delta på politiske møter. Quintelier finner at familien har betydning for de unges politiske deltakelse. Særlig å diskutere politikk med familien har en positiv effekt.

Cross og Young (2008) undersøker hva som har betydning for om unge canadiere melder seg inn i et parti. Spørreundersøkelsen inkluderer både medlemmer og ikke-medlemmer. Et av de viktigste funnene er at unge med foreldre som er eller har vært partimedlemmer mye oftere enn andre blir partimedlemmer. Foreldres politiske deltakelse og engasjement gjør at de unge vokser opp med god tilgang på politisk kunnskap og informasjon. Medlemmene ser på partiene som effektive aktører til å skape forandring, og de ser på medlemskap som en effektiv måte å påvirke partiene på. Å vokse opp i et hjem der foreldrene er engasjert og medlemmer av et parti, bidrar mest sannsynlig til å gi barna et mer positivt syn på partipolitikk.

Bruter og Harrison (2009) gjør et omfattende arbeid med å undersøke hvorfor unge melder seg inn i politiske partier. De gjennomfører en spørreundersøkelse og dybdeintervjuer av partimedlemmer i seks europeiske land, deriblant Norge (28-29). Undersøkelsen gir støtte for familiens betydning når det gjelder hvorfor unge melder seg inn i politiske partier (41-52). Mer enn tre av fire oppgir at familien på en eller annen måte har hatt betydning (44-45). Påvirkningen kan være organisatorisk, ideologisk eller begge deler. Organisatorisk påvirkning

betyr at unge har blitt inspirert til å melde seg inn i et politisk parti av andre i familien, men at dette partiet ikke nødvendigvis er det samme partiet som de andre i familien er medlem av. Ideologisk påvirkning handler om at den unge har blitt påvirket av familien til å kjempe for et bestemt politisk syn. Ifølge undersøkelsen er en kombinasjon av begge deler det vanligste. Der det ikke er snakk om en kombinasjon, er ideologisk påvirkning vanligere enn organisatorisk. Bruter og Harrison beskriver også ulike måter påvirkningen skjer. De skiller mellom fire mekanismer. Den første går ut på at den unge har latt seg beundre av et familiemedlem som har gjort en form for politisk karriere. En annen mekanisme dreier seg om mer direkte oppmuntring til å engasjere seg i politikk og melde seg inn i et parti. En tredje går ut på at den unge har blitt interessert i politikk gjennom politiske samtaler i hjemmet. Den fjerde mekanismen dreier seg om en form for opprør mot foreldrene. Den unge inntar et politisk ståsted som skiller seg markant fra foreldrenes. Det er velkjent at en del ungdommer er i opposisjon til sine foreldre. Derfor er det ikke så overraskende at noen føler behov for å markere politisk avstand fra sine foreldre.

Ifølge Janušauskienė (2002, 348) undersøkelse om ungdomspartimedlemmer i Litauen er ikke familien like viktig. Bare omlag tolv prosent av medlemmene forteller at familien har hatt betydning for at de meldte seg inn i partiet. Funnene til Bruter og Harrison og Janušauskienė er nokså ulike. Forskjellene kan være reelle. Undersøkelsene er blant annet gjennomført i ulike land. En annen mulighet er at ulike metoder gir ulike svar. Bruter og Harrison (2009, 29) gjennomfører dybdeintervjuer når de undersøker de ulike sosialisatorenes betydning, mens Janušauskienė (2002, 338) benytter spørreskjema.

2.3 Venner og jevnaldrende

Venner en annen viktig sosialisator for ungdom. Quinteliers (2015, 62) undersøkelse tyder på at jevnaldrende spiller en betydelig viktigere rolle når det gjelder å påvirke til politisk deltakelse enn det foreldrene gjør. Diskusjoner med jevnaldrende i ulike sosiale nettverk fører til økt politisk engasjement. Funnene til Janušauskienė (2002, 347) støtter viktigheten av venner. 40,1 prosent svarer at venner hadde betydning for at de meldte seg inn i et ungdomsparti. Dette er langt flere enn de tolv prosentene som svarte at familien hadde betydning. Bruter og Harrison (2009, 45) hevder også at venner spiller en rolle, men ifølge deres undersøkelse er venner på langt nær like viktige som familien. De fleste som blir påvirket av venner, har dessuten også blitt påvirket av familien. Bruter og Harrison beskriver tre måter venner kan påvirke (52-53). En er at den unge har flere venner som er medlem av

partiet. En annen forklaring er at det særlig er en bestemt venn som har påvirket. Den tredje går ut på at partiinnmeldingen var en kollektiv handling. Flere venner bestemmer seg sammen for å melde seg inn i partiet.

Quinteliers og Janušauskienės undersøkelser tyder på at venner har en viktigere rolle enn undersøkelse til Bruter og Harrisons viser. Jeg vil være varsom med å sammenligne undersøkelsen til Quintelier med de to andre. Quintelier (2015) undersøker politisk deltakelse blant de unge mer generelt, mens Bruter og Harrison (2009) og Janušauskienė (2002) spesifikt ser på innmelding i et politisk parti. Det er flere måter å delta i politikk på, og en mulig forklaring kan være at påvirkning fra foreldre på den ene siden og fra venner på den andre, kan føre til ulike former for politisk deltakelse. Partideltakelse var vanligere før (Statistisk sentralbyrå 2016), og det kan være grunn til å tro at foreldre i større grad enn venner påvirker til tradisjonelle former for politisk deltakelse. Dette kan ikke forklare forskjellene mellom Janušauskienė og Bruter og Harrison, siden begge undersøker hvorfor unge melder seg inn i partier. Jeg så på mulige forklaringer på forskjellene mellom disse to undersøkelsene da jeg tok for meg familiens betydning.

2.4 Skole

Skolen er en viktig institusjon i barn og unges sosialisering. Quintelier (2015, 54) ser på hvordan skolen påvirker politisk deltakelse. Undersøkelsen tar både for seg hvilke tema det blir undervist i og hvordan undervisningen blir gitt. Skolen har en nokså begrenset effekt ifølge undersøkelsen (62). Av de ulike sosialisatorene Quintelier undersøker, er skolen den som har minst påvirkning når det gjelder politisk deltakelse. Diskusjoner om politiske hendelser og gruppearbeid bidrar positivt, men effekten er ikke særlig stor. Janušauskienė (2002, 348) undersøkelse tyder også på at skolen har begrenset effekt. I hennes undersøkelse svarer bare 3,6 prosent at skolen har hatt betydning for at de meldte seg inn et ungdomsparti.

Neundorf, Niemi og Smets (2016) undersøker hvordan politisk relevant undervisning (civic education) kan kompensere for manglende politisk sosialisering av foreldrene. Data fra to ulike tidspunkter er hentet fra USA og Belgia. I begge landene tyder funnene på at skolen har sterkest effekt på politisk interesse for elever som kommer fra mindre ressurssterke hjem. Merverdien av politisk undervisning på skolen er større for elever som i liten grad har blitt utsatt for politisk eksponering i hjemmet. Skolen bidrar dermed til å jevne ut forskjeller på elever med ulik sosioøkonomisk bakgrunn. Å melde seg inn i et politisk parti er ikke et av målene på politisk interesse. Det er likevel ikke usannsynlig at den samme mekanismen kan

ha betydning for mer spesifikke politiske deltakelsesformer. Undersøkelser tyder på at foreldrene har betydning når det gjelder unges valg om å melde seg inn i et parti (Cross og Young 2008, Bruter og Harrison 2009, Quintelier 2015). Da kan det være grunn til å tro at skolen kan kompensere for manglende politisk stimulering i hjemmet også når det gjelder å melde seg inn i et parti. At politisk partideltakelse hos foreldre øker sannsynligheten for at barna deres også blir partimedlemmer (Cross og Young 2008), betyr at skolen uansett ikke kompenserer fullt ut for ulik politisk stimulering i hjemmet.

Flere undersøkelser viser at høyere utdanning øker sjansen for partimedlemskap (Pedersen et al. 2004, 373, Heidar og Saglie 2002, 95). Som jeg har påpekt, er det usikkerhet knyttet til om utdanningen er direkte årsak til den politiske deltakelsen. Den statistiske sammenhengen kan være skapt av den politiske sosialiseringen i hjemmet (Persson 2015, 699-701). Uansett hva som skaper sammenhengen mellom utdanningsnivå og partimedlemskap, kan sammenhengen gi grunn til å tro at utdanningsprogram på videregående skole har betydning for ungdoms sannsynlighet for å melde seg inn i et parti. Elever på studiespesialisering sikter i større grad enn elever på yrkesrettede program mot høyere utdanning. Det er likevel usikkert om effekten av utdanning starter allerede mens elevene går på videregående skole.

2.5 Frivillige organisasjoner

Quintelier (2015) ser på hvordan medlemskap i frivillige organisasjoner påvirker politisk deltakelse hos de unge. Organisasjoner er sammen med venner den sosialisatoren som har størst positiv effekt på politisk deltakelse (62). Gjennom deltakelse i frivillige organisasjoner utvikler unge verdifulle ferdigheter og verdier som kan være nyttige i politikken. I organisasjonene får medlemmene erfaring med offentlig diskusjoner, de utvikler en form for felleskapsbevissthet, og ungdommer utvikler en gruppeidentitet rundt organisasjons mål og verdier (54). Medlemskap i frivillige organisasjoner blir bare nevnt av 18,1 prosent av de unge Bruter og Harrison (2009, 46) intervjuer i sin undersøkelse. Dette er til sammenligning langt færre enn de 76,1 prosentene som nevner familiens betydning (44-45). Av de unge som nevner organisasjonsmedlemskap som betydningsfull når de valgte å melde seg inn i et parti, er det særlig studentorganisasjoner som er viktige. Brady, Verba og Schlozman (1995, 283) finner også at elevrådsarbeid har en positiv påvirkning på politiske deltakelsesformer som krever tid. Forklaringen er at organisasjonsarbeid fører til større politiske ressurser. Bare et lite antall trakk fram pressgrupper som betydningsfulle.

Quinteliers (2015) funn tyder på stor betydning av venner og frivillige organisasjoner, mens familiens rolle ikke er like viktig. Bruter og Harrison (2009) tegner et nesten motsatt bilde. Jeg skisserte mulige forklaringer på ulike funn når det gjelder familiens betydning sammenlignet med venners. Også med tanke på organisasjoner er det viktig å understreke at Quinteliers måler politisk deltakelse mer generelt, mens Bruter og Harrison måler partimedlemskap. Det er også sentralt at Bruter og Harrison (2009, 29-30) spør om hva de unge selv mener har påvirket dem til å melde seg inn i partier. Quinteliers (2015, 56) på sin side måler organisasjoners betydning ved å se på hvordan antall medlemskap i organisasjoner korrelerer med politisk deltakelse. Sannsynligvis er de færreste fullt ut bevisst alle faktorer som påvirker valgene de tar. Derfor kan det hende at medlemskap i andre organisasjoner betyr mer enn det de unge selv er klar over.

2.6 Insentiver for å melde seg inn i et parti

Det finnes en del litteratur som ser på insentiver for partimedlemskap. Med *insentiver* mener jeg medlemmenes egne motiver for å melde seg inn i et parti eller være partimedlem. Det må være noe som gjør at det oppleves som hensiktsmessig å være medlem. Når noen er villig til å bruke tid og penger på å være medlemmer, er det grunn til å tro at de også opplever eller forventer å få noe tilbake. Ut fra teori om rasjonelle valg, skal fordelene med medlemskap være større enn ulempene. Det er imidlertid vanskelig å forklare at et medlemskap vil være rasjonelt for den enkelte hvis man bare ser på konkrete lett målbare fordeler et medlemskap gir. Den enkeltes innflytelse vil ofte være liten, og det er normalt sett ingen store materielle fordeler med å være medlem av et parti. Litteraturen tar for seg insentiver som er basert på mer enn bare direkte egennytte. Insentiver kan også dreie seg om sosiale aspekter og altruisme.

Clark og Wilson (1961) beskriver hvordan ulike typer organisasjoner er avhengig av ulike insentiver fra medlemmene sine. De skiller mellom materielle insentiver, solidariske insentiver og målorienterte insentiver (134-136). Med materielle insentiver menes håndgripelige goder som har direkte eller indirekte økonomisk verdi. Honorarer eller rabattordninger for medlemmer er eksempler på slike goder. Solidariske insentiver dreier seg om mindre håndgripelige goder. Et eksempel er statusgoder i kraft av et verv i partiet. Gruppetilhørighet og verdien av et sosialt fellesskap er andre former for solidariske insentiver. Det er prosessen i seg selv som er sentral her, og ikke resultatene av arbeidet som blir gjort. Med målorienterte insentiver menes goder i form av resultatene organisasjonen oppnår. Et

eksempel kan være tilfredsstillende å bidra til å skape et godt samfunn. Politiske partier er ifølge Clark og Wilson eksempler på organisasjoner der materielle insentiver er viktige (138). De påpeker samtidig at også andre formene for insentiver har betydning.

Seyd og Whiteley (1992, 59-65) skiller mellom selektive insentiver og kollektive insentiver. Selektive insentiver dreier seg om goder bare medlemmene kan få. Det kan være goder knyttet til selve deltakelsesprosessen, eller det kan være goder man oppnår som et resultat av arbeidet (60). Den første gruppen kan være sosiale aspekter ved deltakelsen. Den andre kan være karrieremuligheter partimedlemskapet gir. Det er viktig å understreke at slike goder ofte bare vil tilfalle aktive medlemmer. I noen sammenhenger er det derfor riktigere å si at bestemte goder forklarer aktivt partimedlemskap enn partimedlemskap generelt. Kollektive insentiver er goder som bare en større gruppe kan oppnå (62). Det er snakk om goder som flere enn bare medlemmene vil nyte godt av. Et godt helsetilbud kan være et eksempel. Fra et rasjonelt ståsted vil gratispassasjerproblemet være relevant her. Samtidig er det relativt klart at slike goder bare kan oppnås kollektivt. Derfor vil det til en viss grad være rasjonelt å kjempe sammen med andre dersom man vil oppnå slike goder.

Partimedlemmer i Danmark svarer i en spørreundersøkelse på hvorfor de meldte seg inn i et politisk parti (Pedersen et al. 2004, 369-370). Fire insentiver skiller seg ut. Flest svarer at partiets ideologi var den viktigste grunnen. Nest størst var gruppen som meldte seg inn for å støtte et bestemt parti. Her var det ikke bare snakk om ideologisk syn, men også at de føler en form for identifikasjon med partiet. Spesifikke politiske saker eller et ønske om å støtte karismatiske partiledere, blir også oppgitt som grunn av mange. En del medlemmer fra partiene som befinner seg ytterst på hver sin ende av partiskalaen, meldte seg inn fordi de var i opposisjon til partiene i motsatt ende.

Bruter og Harrison (2009) deler de unge inn i tre hovedtyper medlemmer basert på hvilke insentiver de oppgir for sitt medlemskap. Den største gruppen medlemmer beskrives som moralmotiverte (moral-minded). Denne gruppen utgjør 39,7 prosent av de unge partimedlemmene (32). Moralmotiverte medlemmer er først og fremst medlemmer fordi de har en politisk mening de ønsker å fremme. Å være medlem i et parti virker meningsfylt fordi det gir muligheter til å påvirke politikken, og det gir også følelsen av å hjelpe andre. Medlemskapet kan oppfattes som en moralsk plikt. De moralmotiverte medlemmer er nokså aktive, særlig i aktiviteter rettet mot å oppnå politiske mål. Denne gruppen kan gjerne delta i mer radikale former for aksjoner som for eksempel demonstrasjoner. Sosialmotiverte medlemmer (social-minded) er den nest største gruppen og utgjør 34,2 prosent av de unge partimedlemmene (32). For unge er sosial tilhørighet ofte viktig, og medlemskap gjør at man

kan treffe andre med samme interesser. De sosialmotiverte medlemmene er gjennomgående de minst aktive medlemmene. Den minste gruppen er de karrieremotiverte medlemmene (professional-minded). Disse utgjør bare 26,0 prosent av medlemmene (32). For karrieremotiverte medlemmer er ambisjonene knyttet til deres egen framtid viktig. Medlemmene kan ha et ønske om å gjøre en karriere innenfor politikken, eller de kan se på politikken som en vei til å få andre interessante jobber. Her peker Bruter og Harrison på at unge skiller seg fra andre partimedlemmer (23). Unge er i en fase av livet der de skal velge sin egen yrkesmessige framtid. Derfor kan personlige framtidsambisjoner være en viktig drivkraft for å melde seg inn. Der Clark og Wilson (1961) vektlegger de materielle insentivene til partimedlemmer, er Bruter og Harrison mer opptatt av karrieremulighetene partimedlemskap kan gi.

Janušauskienė (2002, 348-349) undersøker hvilke insentiver ungdommer i Litauen har for å melde seg inn i ungdomspartier. Over halvparten oppgir selvutfoldelse som en viktig grunn. Verdien av det sosiale miljøet blir oppgitt av nesten halvparten. Omtrent like mange svarer at den politiske ideologien er en viktig drivkraft. Omtrent 13 prosent svarer at de vil tjene landet. Karrieremuligheter blir oppgitt av omlag ti prosent. Kategoriseringen er noe annerledes enn den Bruter og Harrison opererer med, men motivene synes på mange måter å ligne. Motivene handler om å påvirke, om sosiale behov og muligheter for å gjøre karriere.

Weber (2016) ser på sammenhenger mellom ressurser og insentiver. Mer presist undersøker hun om bestemte insentiver for å melde seg inn i et parti kan knyttes til bestemte ressurser. Weber ser på unge partimedlemmer i Tyskland. Weber deler de unge partimedlemmene i tre grupper basert på insentiver for å melde seg inn i et parti. Den største gruppen beskriver Weber som en "tar alt-gruppe". Disse medlemmene er både karrieremotiverte, sosialmotiverte og moralmotiverte. Den nest største gruppen kaller Weber ideologer. Disse er sosialmotiverte og moralmotiverte. Den klart minste gruppen betegner hun som "reluctants". Denne gruppen har ikke i særlig grad noen insentiver for å melde seg inn. Utdanning har så å si ingen betydning for hvilken av gruppene et medlem tilhører (15). Derimot har det å være student betydning for hvilke insentiver man har for å melde seg inn i et parti. Å være student øker sjansen for å være sosialmotivert og moralmotivert, mens det reduserer sjansen for å være karrieremotivert. Dette kan virke overraskende med tanke på at studenter er i en fase av livet der de står på terskelen til sin yrkeskarriere (17). En forklaring på for dette kan være at mange studenter har en del fritid. Dette kan forklare at sosiale og moralske motiver kan være viktigere enn karrieremotivasjon. Alder ved innmelding har også betydning. Jo eldre man er når man melder seg inn, jo mindre er sjansen for at man bare er

moral- og sosialmotivert (16). Dette betyr at unge som melder seg inn, er mer sosialmotiverte og moralmotiverte enn dem som melder seg inn i voksen alder. Unge som var politisk aktive før de meldte seg inn, har lavere sannsynlighet for å tilhøre gruppen som ikke har noen av insentivene. Å være medlem av andre foreninger bidrar til å gjøre det mindre sannsynlig å være karriermotivert.

Webers undersøkelse kan ha betydning for å forstå insentiver for elever på videregående skole. Elevenes unge alder gjør at de ifølge undersøkelsen ofte bør være sosialmotiverte og moralmotiverte. Elevene er i en livssituasjon der mange har en del fritid. Dette vil også peke i retning av sosiale og moralske motiver. Dersom utdanning betyr lite, kan det gi grunn til å tro at heller ikke utdanningsprogram vil være avgjørende for hvilke insentiver ungdommer har for å melde seg inn i partier.

Bruter og Harrison gjør det mest omfattende arbeidet når det gjelder å kartlegge insentivene til unge medlemmer. Jeg vil særlig ta utgangspunkt i deres begreper når jeg senere skal vurdere mine egne intervjuer.

2.7 Utløsende mekanismer for å melde seg inn i et parti

Jeg ønsker en så konkret som mulig forståelse av hva som får ungdommer til å melde seg inn i politiske partier. Da er det relevant å se på utløsende mekanismer for selve innmeldingen. Det er nyttig å undersøke om enkelthendelser har stor betydning, eller om det å melde seg inn er et resultat av en lengre prosess. Det er selvfølgelig nærliggende å tro at det i mange tilfeller er snakk om en kombinasjon. Med grunnlag i dybdeintervjuer beskriver Bruter og Harrison (2009, 56-65) flere utløsende mekanismer. Politiske valg er den hendelsen som oftest blir nevnt. 31 prosent forteller at de meldte seg inn i perioden nær et valg (57). Dette er nokså naturlig, i og med at det er i tidsperioden omkring valgene at partiene er mest synlige for folk flest. Bildet blir særlig interessant når man ser på når i denne perioden innmeldingene skjer. Majoriteten av dem som melder seg inn i perioden rundt et valg, melder seg inn etter at valget er avholdt. Dette tyder på at valgresultatet er avgjørende for mange. Flertallet av dem som melder seg inn like etter et valg, forteller at de opplevde valgresultatet som negativt. Med andre ord kan partiinnmelding være en reaksjon på noe man ikke liker. Å melde seg inn som en form for motreaksjon behøver ikke bare være knyttet til et valg. Elleve prosent meldte seg inn som et resultat av en dramatisk hendelse i samfunnet. Et godt eksempel på dette har vi i Norge. Ungdomspartiene rapporterte om mange nye medlemmer i tiden etter terrorangrepene 22. juli 2011 (Ødegård og Bergh 2011, 36).

14 prosent fortetter at de har blitt kontaktet av et partimedlem eller fått utdelt politisk informasjon fra et parti (Bruter og Harrison 2009, 57). Tolv prosent sier de selv samlet inn informasjon og deretter valgte et parti å melde seg inn i. 13 prosent forteller at de har blitt tatt med på partimøte av venn eller familiemedlem. Klart flest av disse ble tatt med av en venn. Andre forklaringer kan være partidebatter på skolen eller at de spontant gikk på en partimøte. 27 prosent kommer ikke på noen enkelthendelse som de mener har hatt betydning for at de meldte seg inn i et parti.

2.8 Hva vet vi om Norge?

Ødegård og Berglund (2008) undersøker i hvilken grad ungdommers politiske deltakelse er et resultat av sosioøkonomisk bakgrunn eller om det er individuelle ressurser som er avgjørende. De sammenligner hva som påvirker tradisjonelle former for politiske deltakelse med hva som påvirker saksorienterte former for politisk aktivitet. For å undersøke dette benytter de data fra spørreundersøkelsen "Ung i Norge" fra 2002. Enhetene i undersøkelsen er ungdommer i alderen 16 – 19 år (598). Å være medlem av et ungdomsparti, er et av målene på tradisjonell deltakelse. Ødegård og Berglund skiller mellom tre hovedfaktorer som kan påvirke politisk deltakelse; sosioøkonomisk bakgrunn, kulturelle ressurser i hjemmet og individuelle ressurser. Fars utdanning brukes som mål for sosioøkonomisk bakgrunn (599-600). Antall bøker og politiske diskusjoner med foreldrene måler kulturelle ressurser i hjemmet. Individuelle ressurser blir målt ved å se på sosiale nettverk, politiske diskusjoner med venner, medlemskap i fritidsorganisasjoner, og hvordan man selv vurderer effektiviteten av ulike former for politisk deltakelse. Ifølge undersøkelsen har sosioøkonomisk bakgrunn svært begrenset betydning både for tradisjonell politisk deltakelse og for saksorientert deltakelse (602-608). Kulturelle ressurser i hjemmet har en positiv effekt på begge former for deltakelse, men sterkest for saksorienterte. De individuelle ressursene betyr mest for begge deltakelsesformene. Selv om Ødegård og Berglund ikke skiller ut partimedlemskap, tyder funnene på at sosioøkonomisk bakgrunn ikke har betydning for om ungdommer melder seg inn i et politisk parti i Norge. Undersøkelsen tyder på at de individuelle ressursene har sterkest effekt på sannsynligheten for å være medlem av et parti. Funn av Berglund og Winsvold (2005, 23) støtter også jevnaldrenes betydning. De peker på at ungdommer betyr mye for rekrutteringen til partier i Norge. Ungdommer engasjerer andre ungdommer lettere enn det voksne gjør, samtidig som ungdomspartiene er mer opptatt av saker som interesserer de unge.

Det er interessant å sammenligne funnene til Ødegård og Berglund (2008) med funn fra andre land. At diskusjoner med foreldre er viktig, samsvarer godt med funnene til Quintelier (2015) og Bruter og Harrison (2009). Viktigheten av individuelle ressurser virker også rimelig når man tar utgangspunkt i den internasjonale litteraturen. Når det gjelder sosioøkonomisk bakgrunn derimot, ser funnene til Ødegård og Berglund ut til å skille seg fra funnene til Janušauskienė (2002, 352). Janušauskienės undersøkelse omfatter bare medlemmer av ungdomspartier i Litauen, så det er vanskelig å si om hvilket av de to landene som i så fall skiller seg ut. Uansett kan det virke noe overraskende at foreldrenes utdanning ikke har betydning for deltakelse i tradisjonell politikk med partimedlemskap som en indikator. I Norge har partimedlemmer gjennomgående høyere utdanning enn andre (Heidar og Saglie 2002, 95), og foreldre med høy utdanning har oftere enn andre barn som tar høy utdanning (Statistisk sentralbyrå 2015). Derfor virker det naturlig at foreldre med høy utdanning oftere enn andre får barn som er partimedlemmer. Dersom det ikke er slik, er en mulig forklaring at sosioøkonomiske forhold er mer utslagsgivende når medlemmene blir eldre.

Det er en usikkerhetsfaktor ved undersøkelsen til Ødegård og Berglund. Flere av aktivitetene som blir brukt som årsak til politisk deltakelse, kan like godt være et resultat av deltakelsen. For eksempel kan det å diskutere politikk med foreldre være et resultat av at den unge har begynt å delta i politiske aktiviteter. Med andre ord kan påvirkningen gå begge veier. Dette påpeker Ødegård og Berglund (2008, 603) selv.

I spørreundersøkelsen til Bruter og Harrison (2009, 28-29) deltar unge medlemmer i Arbeiderpartiet og Høyre, og de gjennomfører i tillegg dybdeintervjuer med unge medlemmer fra Høyre. Når det gjelder insentiver for å melde seg inn i et parti, er fordelingen mellom de tre gruppene omtrent den samme i Norge som for de seks landene sett under ett. Av medlemmene i Norge er 41,5 prosent moralmotiverte, 33,1 prosent er sosialmotiverte og 25,4 prosent er karrieremotiverte (32). Norge skiller seg likevel noe fra andre land når vi ser på mer konkrete insentiver. De unge i Norge mener det å påvirke politikken og ønsket om å bli politiker, er viktigere enn det de unge i de andre landene sett under ett mener (34).

Heidar og Saglie (2002, 158) undersøker hva partimedlemmer oppgir som viktigste grunner til å melde seg inn. Her ser ikke Heidar og Saglie på ungdommer spesielt. Politiske grunner som ideologi og politiske saker er den grunnen som blir oppgitt oftest. Mer enn halvparten hevder de meldte seg inn av politiske grunner. Bare omkring 14 prosent oppgir sosialt miljø som viktigst, og bare ni prosent svarer at å være partimedlem var naturlig med tanke på deres yrkesbakgrunn, deltakelse i aksjoner eller medlemskap i en annen

organisasjon. Den siste gruppen på 24 prosent oppgir at de ønsker å gi passiv støtte. Det er viktig å påpeke at insentiver for ungdommer mest sannsynlig skiller seg fra eldre medlemmers insentiver. Likevel viser begge undersøkelsene at politiske insentiver er de viktigste.

Bruter og Harrison (2009, 58) antyder at skolen kan ha en viktigere funksjon i Norge enn i de andre landene i undersøkelsen når det gjelder betydningen den har for om unge melder seg inn i partier. Flere av de norske deltakerne forteller at valgdebatt i regi av skolen samt annen politisk relevant undervisning hadde betydning for at de meldte seg inn i partier. Bruter og Harrison ser på dette som en mulig forklaring på hvorfor Norge har opplevd et mindre fall i antall unge partimedlemmer enn tilfellet er for mange andre land (64).

2.9 Oppsummering: Hva mangler vi kunnskap om?

Politisk deltakelse har ofte blitt forklart ved å se på de individuelle ressursene tid, penger og politiske ferdigheter. Ifølge sosioøkonomisk modell vil høyere sosioøkonomisk status gi større ressurser som igjen fører til økt politisk deltakelse. Flere undersøkelser tyder på at både familie, venner, skole og frivillige organisasjoner kan ha betydning for om ungdommer melder seg inn i politiske partier. Undersøkelsene viser at politisk interesse i hjemmet og politisk interesserte venner har en positiv effekt. Medlemskap i frivillige organisasjoner øker også sannsynligheten for å være partimedlem. Funn tyder på at skolen kan kompensere for manglende politisk sosialisering hjemme, og det kan være grunn til å tro at utdanningsprogram kan ha betydning for om ungdommer melder seg inn i partier. Det er gjort en del forskning på hvilke insentiver medlemmer har hatt for å melde seg inn i et parti. Bruter og Harrison (2009, 32) skiller mellom moralmotiverte, sosialmotiverte og karriermotiverte medlemmer. Mange forskjellige hendelser blir trukket fram som utløsende mekanismer for å melde seg inn. I Norge er det begrenset med forskning på hvorfor ungdommer melder seg inn i politiske partier. Det er ingen store forskjeller på unge norske partimedlemmer og medlemmer fra andre land når det gjelder insentiver for å melde seg inn (32). Ødegård og Berglunds (2008, 602-608) undersøkelse viser at foreldrenes sosioøkonomiske status ikke har betydning for de unges deltakelse i tradisjonell politikk. Dette passer i så fall ikke helt med sosioøkonomisk ressursmodell og skiller seg klart fra funnene til Janušauskienė (2002, 352).

Funn fra andre land er ikke nødvendigvis gyldige i Norge. Alle land har sin unike politiske historie, partimønster og politiske kultur. Forskning fra andre land har en stor verdi som vitenskapelig utgangspunkt for å forstå og undersøke norske forhold, men de konkrete

funnene behøver ikke å være gyldige her. Derfor vil jeg først og fremst ta utgangspunkt i undersøkelser i Norge når jeg beskriver hva litteraturen ikke forteller nok om. Undersøkelsen til Ødegård og Berglund (2008) gir oss en del informasjon om hva som får ungdommer til å delta i tradisjonelle former for politisk deltakelse. Likevel er det flere aspekter som ikke blir undersøkt og belyst tilstrekkelig. For det første blir ikke det å melde seg inn i et parti diskutert spesifikt. Selv om medlemskap i et ungdomsparti er et av målene på tradisjonell deltakelse, tar Ødegård og Berglund for seg de tradisjonelle deltakelsesformene sett under ett (598). Jeg vil undersøke dette spesifikt. For det andre er dataene fra 2002, og de er sånn sett ikke lenger nye. Politiske deltakelsesformer er i endring, andre politiske saksområder kan være sentrale i dag, og de som var unge da er ikke lenger de som er unge nå. Enkelthendelser som terrorangrepene 22. juli 2011 har også hatt betydning for politisk rekruttering av unge (Ødegård og Bergh 2011, 36). Det er med andre ord ikke sikkert funnene fra undersøkelsen er like relevante i dag. De kvantitative dataene jeg bruker er fra 2015, og intervjuene gjennomfører jeg i 2017. For det tredje er det et problem at flere av variablene kan påvirke hverandre gjensidig. Dette er det vanskelig å avdekke med kvantitative undersøkelser der det ikke er opplagt hvilken variabel som ligger først i tid. Dette vil jeg forsøke å forstå bedre ved hjelp av dybdeintervjuer. For det fjerde ser ikke undersøkelsen på skolens betydning for tradisjonell deltakelse. Det er en klar sammenheng mellom utdanningsprogram og valgdeltakelse i Norge (Bergh 2016, 16). Valgdeltakelsen er høyest blant elever på studiespesialisering. Det er ikke gjort undersøkelser som ser om det også er en sammenheng mellom partimedlemskap og utdanningsprogram. Her vil undersøkelsen min komme med et nytt bidrag. Bruter og Harrison (2009, 64) fremmer en hypotese om at skolen kan ha særlig stor betydning i Norge. Dette har heller ikke blitt undersøkt grundig. Dybdeintervjuer kan muligens kartlegge dette bedre. Bruter og Harrison gjennomfører bare dybdeintervjuer med medlemmer av Høyre her i Norge (29). Heidar og Saglie (2002, 159) finner at medlemmene i ulike norske partier vektlegger ulike grunner for å være partimedlemmer. Selv om denne undersøkelsen ikke ser spesifikt på unge medlemmer, er det rimelig å tro at det er forskjeller også blant de unge. Derfor er det ikke tilstrekkelig bare å se på ett parti. Jeg vil bidra med intervjuer av medlemmer av flere partier. På grunnlag av teorigjennomgangen, vil jeg i neste del av oppgaven presisere problemstillingen og fremme hypoteser.

3 PROBLEMSTILLING

3.1 Forskningsspørsmål og hypoteser

Problemstillingen min er hvorfor ungdommer melder seg inn i politiske partier. Med utgangspunkt i teoridelen vil jeg her presentere mer spesifiserte forskningsspørsmål og hypoteser.

Jeg ønsker å undersøke om sosioøkonomisk bakgrunn påvirker sannsynligheten for å melde seg inn i et politisk parti. Mer konkret vil jeg se om foreldrenes utdanning har betydning. Undersøkelsen til Janušauskienė (2002, 352) tyder på at å ha foreldre med høy utdanning har en positiv effekt. Her i Norge har vi ikke spesifikk forskning på dette, men Ødegård og Berglunds (2008, 602) undersøkelse viser at foreldrenes utdanning ikke har særlig betydning for om ungdommer deltar i tradisjonell politikk generelt. Vi vet imidlertid fra annen litteratur at partimedlemmer gjennomgående har høyere utdanning enn befolkningen sett under ett (Heidar og Saglie 2002, 95). Ødegård og Berglunds undersøkelse handler om ungdommer spesifikt, så min hypotese vil være at foreldrenes utdanning ikke har betydning for om ungdommer melder seg inn i et parti. Videre vil jeg se på betydningen av politisk interesse i hjemmet. Ødegård og Berglund (2008, 603) finner at kulturelle ressurser i hjemmet betyr mye. En av indikatorene deres for kulturelle ressurser er politiske diskusjoner med foreldrene. Min hypotese er at politisk interesse i hjemmet øker sannsynligheten for å melde seg inn i et parti.

Jeg ønsker også å undersøke påvirkning av venner. I litteraturen finner jeg støtte for at venner har betydning for politisk deltakelse generelt (Quintelier 2015, 62, Ødegård og Berglund 2008, 604) og spesifikt for partiinnmelding (Bruter og Harrison 2009, 45, Berglund og Winsvold 2005, 23). Min hypotese er at politisk interesserte venner øker sannsynligheten for å melde seg inn i et politisk parti.

Som jeg har beskrevet, er det ikke undersøkt om utdanningsprogram har betydning for om ungdommer melder seg inn i politiske partier i Norge. Derfor ønsker jeg å undersøke dette. Utdanningsprogrammet har ofte betydning for om eleven tar høyere utdanning. Elever på studiespesialisering har valgt et løp som skal forberede dem på dette. Elever på typiske yrkesfag har på sin side valgt et en retning som tilrettelegger for en tidligere start i yrkeslivet. At partimedlemmer gjennomgående har høyere utdanning enn gjennomsnittet i befolkningen (Berglund og Winsvold 2005, 23), tyder på at utdanningsprogram har betydning. Samtidig er det sammenheng mellom foreldrenes utdanning og hvilket utdanningsprogram barna deres går

på (Ekren 2014, 21-22). Når jeg antar at det ikke er sammenheng mellom foreldrenes utdanning og ungdommers partimedlemskap, bør jeg også anta at det heller ikke er sammenheng mellom utdanningsprogram og partimedlemskap. Derfor er hypotesen min at å gå på studiespesialisering ikke øker sannsynligheten for å melde seg inn i et parti.

Tidligere undersøker tyder på at deltakelse i andre frivillige organisasjoner kan ha positiv effekt på sannsynligheten for å melde seg inn i et parti (Quintelier 2015, 62, Bruter og Harrison 2009, 46, Brady, Verba, og Schlozman 1995, 283, Ødegård og Berglund 2008, 604). Min hypotese er at medlemskap i frivillige organisasjoner øker sannsynligheten for å melde seg inn i et politisk parti.

Jeg ønsker videre å se på påvirkningsfaktorene i forhold til hverandre. Det er interessant å se hvor sterk effekt variablene har sammenlignet med hverandre. Jeg er ikke bare interessert i hvilke faktorer som påvirker. Jeg vil også undersøke hvordan påvirkningen skjer. Med andre ord ønsker jeg en dypere forståelse av hva som skaper sammenhengen mellom bestemte variabler. Her vil jeg se på flere mulige måter sosialisatorene kan påvirke, ikke bare påvirkning knyttet direkte til hypotesene. Når det gjelder skolen vil jeg undersøke Bruter og Harrisons (2009, 64) hypotese om skolens spesielle betydning i Norge. Jeg har beskrevet litteratur som tar for seg hvilke insentiver partimedlemmer har for å melde seg inn i et politisk parti, og hva som kan være utløsende mekanismer for selve innmeldingen. Både insentiver og utløsende mekanismer ønsker jeg å undersøke grundigere i Norge.

Tabell 1: Hypoteser

Sosioøkonomiske forhold
<i>H₁: Høyere utdanning hos foreldrene øker sannsynligheten for å melde seg inn i et parti.</i>
<i>H₀: Høyere utdanning hos foreldrene øker ikke sannsynligheten for å melde seg inn i et parti.</i>
Politisk interesse i hjemmet
<i>H₁: Politisk interesse i hjemmet øker sannsynligheten for å melde seg inn i et parti.</i>
<i>H₀: Politisk interesse i hjemmet øker ikke sannsynligheten for å melde seg inn i et parti.</i>
Venner
<i>H₁: Å ha politisk interesserte venner øker sannsynligheten for å melde seg inn i et parti.</i>
<i>H₀: Å ha politisk interesserte venner øker ikke sannsynligheten for å melde seg inn i et parti.</i>
Utdanningsprogram
<i>H₁: Å gå på studiespesialisering øker sannsynligheten for å melde seg inn i et parti.</i>
<i>H₀: Å gå på studiespesialisering øker ikke sannsynligheten for å melde seg inn i et parti.</i>
Frivillige organisasjoner
<i>H₁: Medlemskap i frivillige organisasjoner øker sannsynligheten for å melde seg inn i et parti.</i>
<i>H₀: Medlemskap i frivillige organisasjoner øker ikke sannsynligheten for å melde seg inn i et parti.</i>

Tabell 2: Forsknings spørsmål

<i>Hvordan påvirker sosialisatorene?</i>
<i>Hvilke insentiver har ungdommer for å melde seg inn i et parti?</i>
<i>Hva er utløsende mekanismer for å melde seg inn i et parti?</i>

4 METODE

4.1 Grunnleggende metodevalg

Problemstillingen er hvorfor ungdommer melder seg inn i politiske partier. For å undersøke alle hypotesene og svare på de andre forskningsspørsmålene på en tilfredsstillende måte, mener jeg det er nødvendig å benytte både kvantitativ og kvalitativ metode. Hypotesene dreier seg om effekten ulike sosialisatorer har på sannsynligheten for å melde seg inn i et politisk parti. For å måle dette må jeg bruke kvantitative data. Jeg vil senere begrunne hvorfor jeg bruker Skolevalgundersøkelsen 2015 i den kvantitative delen av undersøkelsen. Når det gjelder å forstå hvilke mekanismer som skaper sammenhengen mellom variablene, er kvantitative data fra Skolevalgundersøkelsen til liten hjelp. Skolevalgundersøkelsen har heller ingen spørsmål som kan benyttes til å besvare forskningsspørsmålene om incentiver og utløsende mekanismer. Jeg ønsker heller ikke å kvantifisere bestemte motiver. Dette har allerede Bruter og Harrison gjort i Norge (2009, 28-29). Jeg er derimot interessert i en grundig forståelse av ungdommers motiver for å melde seg inn i partier. Det samme gjelder faktorer som er avgjørende for selve innmeldingen. For å forstå hvilke mekanismer som skaper sammenhenger mellom variablene og for å undersøke incentiver og utløsende mekanismer, gjennomfører jeg dybdeintervjuer. Med andre ord vil en kvantitativ og kvalitativ tilnærming sammen danne et godt grunnlag for å besvare problemstillingen min. Jeg vil videre redegjøre for den kvantitative undersøkelsen og deretter for den kvalitative.

4.2 Den kvantitative undersøkelsen

4.2.1 Valg av data

Jeg ønsker å kunne si noe om alle ungdommer i Norge i alderen 16 – 19 år. Å gjennomføre min egen undersøkelse vil være for ressurskrevende dersom den skal være representativ for hele populasjonen. Derfor må jeg benytte sekundærdata. Skolevalgundersøkelsen 2015 er en elektronisk spørreundersøkelse gjennomført av NSD (2016a, 4) samtidig med skolevalget i 2015. Det har vært valgfritt for hver skole å være med, og det har også vært valgfritt å delta for den enkelte elev. I alt har 139 av 423 videregående skoler deltatt i undersøkelsen (NSD 2016a, Utdanningsdirektoratet 2016). 30787 av totalt 190034 elever har svart på undersøkelsen. Det totale antallet elever inkluderer også elever fra

skoler som ikke har deltatt. Datasettet "elevundersøkelse – landsfiler" er et utvalg på 6956 enheter som er vektet etter fylke og utdanningsprogram for å få et datasett som er mer representativt for elever i videregående opplæring høsten 2015 (4-6). Dette datasettet kan derfor fortelle noe om populasjonen jeg ønsker å si noe om. Datasettet representerer riktignok ikke dem som ikke er i videregående opplæring. Jeg vil senere gjøre en grundigere vurdering av datasettets representativitet. Videre i oppgaven vil jeg omtale datasettet som Skolevalgundersøkelsen, der ikke annet kommer fram av teksten.

I tillegg til representativitet, må spørsmålene i Skolevalgundersøkelsen være egnet til å teste hypotesene mine. I Skolevalgundersøkelsen (NSD 2015b) er et av spørsmålene om man er medlem av et politisk parti eller en partipolitisk ungdomsorganisasjon. En av hypotesene mine er at foreldrenes sosioøkonomiske status ikke påvirker sannsynligheten for å melde seg inn i et parti. I skolevalgundersøkelsen er det spørsmål om foreldres utdanning. En annen hypotese dreier seg om betydningen av utdanningsprogram. Skolevalgundersøkelsen inneholder spørsmål om elevens utdanningsprogram. De to andre hypotesene dreier seg om påvirkning av venner og foreldre. Skolevalgundersøkelsen inneholder spørsmål både om politiske diskusjoner med venner og med foreldre. Den har også spørsmål om medlemskap i andre typer organisasjoner.

Kort oppsummert kan Skolevalgundersøkelsen fortelle noe om populasjonen jeg ønsker å si noe om, den har variabler som er relevante for hypotesene mine, og den er gjennomført nokså nylig.

4.2.2 Datainnsamling

Skolevalgundersøkelsen ble gjennomført i forbindelse med skolevalget 2015. Det var valgfritt for hver skole å være med, og hver skole valgte selv hvordan den ville gjennomføre undersøkelsen (NSD 2016a, 4). Det betyr at det varierer fra skole til skole hvordan undersøkelsen ble gjennomført. Derfor er det vanskelig å si noe mer detaljert om datainnsamlingen. Skolevalgundersøkelsen er tilgjengelig for alle som ønsker å benytte den. Utvalget på 6956 som er vektet for fylke og utdanningsprogram heter "elevundersøkelsen – landsfiler" (NSD 2016a, 6, 2015a). Denne filen har jeg lastet ned fra NSDs nettside "Samfunnsveven Skolevalgundersøkelsen".

4.2.3 Valg av matematisk analysemodell

Regresjonsanalyse er en matematisk metode for å beregne funksjonsuttrykk som forteller hvordan en avhengig variabel blir påvirket av en eller flere uavhengige variabler. Skal en slik funksjon ha en samfunnsvitenskapelig verdi, må det imidlertid være slik at den ene variabelen reelt sett påvirker den andre. Det bør være sannsynlig med en årsakssammenheng. Man kan skille mellom tre typer variabler (Ringdal 2013, 390-391). Eksogene variabler er som regel uavhengige. Endogene variabler bør være avhengige. Den tredje typen kan være begge deler. I min undersøkelse er foreldrenes utdanning er en eksogen variabel. Medlemskap i noen typer organisasjoner og utdanningsprogram vil mest sannsynlig heller ikke være påvirket av om man er medlem av et parti. Når det gjelder diskusjoner med venner og foreldre, kan disse både være årsak og virkning. I utgangpunktet bør man være varsom med å benytte regresjonsanalyse når det er usikkerhet omkring hvilken retning påvirkningen går. Jeg velger likevel å bruke regresjonsanalyse. For noen av variablene er dette uproblematisk, og for de andre mener jeg dybdeintervjuene vil gi økt innsikt i påvirkningens retning.

Videre måtte jeg velge hvilken regresjonsmodell jeg ville bruke. Den avhengige variabelen i undersøkelsen har to mulige verdier. Enten er man medlem av et politisk parti, eller så er man ikke medlem. Jeg ser bort fra dem som svarer "vet ikke". Den avhengige variabelen er dermed en dikotom variabel (Ringdal 2013, 435). I en matematisk modell er det vanlig å kode en dikotom variabel med verdiene 0 og 1. Når man skal lage en funksjon som skal vise hvordan forandringer i en eller flere uavhengige variabler $X_1...X_n$ vil påvirke den predikerte sannsynligheten til variabelen Y , må ikke verdien til Y ikke kunne anta høyere verdier enn 1. Sannsynligheten til Y må være et tall mellom 0 (ikke medlem) og 1 (medlem). En klar fordel ved å anvende lineær regresjonsmodeller er at det er relativt lett å tolke koeffisientene (393). De viser hvor mye en endring i X påvirker en endring i Y . Med en dikotom avhengig variabel blir dette imidlertid problematisk. Når man predikerer sannsynligheten, kan Y anta høyere verdier enn 1. Lineær regresjon tilfredsstillter heller ikke krav om lik varians og at residualene skal være normalfordelte (436). Logistisk regresjon løser disse problemene. Derfor har jeg valgt å bruke logistisk regresjon. Logistiske regresjonsmodeller har den egenskapen at man kan sette den avhengige variabelen Y til bare å kunne anta verdier fra 0 til 1. Jeg vil videre gi en kort innføring i logistisk regresjon.

4.2.4 Logistisk regresjon

I logistisk regresjon opererer man i første rekke med odds. Oddsen for at en bestemt hending inntreffer, finner man ved å dele sannsynligheten for at hendelsen inntreffer på sannsynligheten for at hendelsen ikke inntreffer. For en dikotom avhengig variabel Y , vil da oddsen for at $Y = 1$ være $p/(1-p)$, der p er sannsynligheten for at hendelsen inntreffer. Videre finner man den naturlige logaritmen til oddsen. Denne verdien kalles i logistisk regresjon for logiten (L_i) (Ringdal 2013, 437). Logiten settes som en funksjon av en eller flere $X_1...X_n$ og en konstant (α). På generell form kan funksjonen uttrykkes som $L_i = \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 + \dots + \beta_n X_n + \alpha$. Hver X representerer en uavhengig variabel som kan påvirke den avhengige variabelen. Koeffisienten foran X forteller noe om styrken den bestemte uavhengige variabelen har på den avhengige variabelen. En positiv verdi vil indikere at en økning i verdien på den uavhengige variabelen vil øke sannsynligheten for økt verdi på den avhengige variabelen. Koeffisientenes verdi er imidlertid ikke det samme som den predikerte sannsynlighetene for en bestemt verdi på den avhengige variabelen. For å beregne koeffisientene, benytter man Maximum Likelihood Estimation (438). Jeg har påpekt at i logistisk regresjon kan man definere funksjonen slik at sannsynligheten for Y vil være mellom 0 og 1. Dette gjelder den predikerte sannsynligheten og ikke logiten. Logiten (L_i) kan i teorien anta både høyere og lavere verdier. Den logistiske funksjonen til sannsynligheten til p vil være definert som $p = 1/(1+e^{-L_i})$. Som man kan se av funksjonen, vil potensleddet nærme seg 0 for store verdier i eksponenten ($-L_i$), og følgelig vil p nærme seg 1. Jeg vil videre redegjøre for hvordan jeg operasjonaliserer mine variabler for å bruke dem i logistisk regresjon.

4.2.5 Operasjonalisering av variabler

Spørsmål 20 i Skolevalgundersøkelsen er: "Er du medlem av et politisk parti eller partipolitisk ungdomsorganisasjon?" (NSD 2015b). Dette er den avhengige variabelen i den logistiske regresjonsanalysen. Spørsmål 47 er: "Hvilken utdanning har den av dine foreldre/foresatte som har høyest utdanning?". Dette bruker jeg som indikator på sosioøkonomisk bakgrunn. Spørsmål 27 lyder: "Foran valget i år, hvor ofte har du deltatt i politiske diskusjoner eller samtaler med dine foreldre/foresatte eller andre i familien? Dette bruker jeg som mål på politisk interesse i hjemmet. Spørsmål 24 er: "Når du er sammen med venner, diskuterer du da politiske saker med dem?". Dette spørsmålet bruker jeg som indikator på politisk interesserte venner. Spørsmål 21, 22 og 23 er om medlemskap

organisasjoner. Det første gjelder medlemskap i andre foreninger (enn politisk parti) som arbeider med politiske spørsmål, for eksempel naturverngrupper og menneskerettighetsgrupper. Det andre gjelder medlemskap i en sosial eller kulturell forening, som idrettslag og musikklag. Det tredje er om man er medlem i en kirkelig eller religiøs forening. Jeg bruker alle disse som mål på medlemskap i frivillige organisasjoner. Jeg velger å behandle dem som separate variabler. Dette gjør jeg fordi det kan være interessant å se på eventuelle forskjeller mellom effekten de har på den avhengige variabelen. Spørsmål 51 er: "Hvilket utdanningsprogram går du på?". Dette spørsmålet bruker jeg for å se om utdanningsprogrammet påvirker sannsynligheten for å melde seg inn i et parti.

4.2.6 Koding av variabler

For å gjennomføre de matematiske analysene, bruker jeg programmet SPSS. Det er nødvendig å omkode variablene jeg bruker fra Skolevalgundersøkelsen. Jeg ønsker at positive koeffisienter på de uavhengige variablene skal bety økt sannsynlighet for å være partimedlem. Da må den avhengige variabelen kodes til 1 som medlem og 0 som ikke medlem. De som har svart "vet ikke / vil ikke svare" koder jeg som 9, og de som ikke har besvart koder jeg som 10. Den samme kodingen for "vet ikke / vil ikke svare" og "ubesvart" bruker jeg for alle variablene. Disse to verdiene programmerer jeg SPSS til ikke å ta med i beregningene. Jeg velger å omkode alle de uavhengige variablene til dummyvariabler med verdiene 1 og 0. Dette gjør variablene lettere sammenlignbare. På spørsmålet om foreldrenes utdanning koder jeg svarene "høgskole/universitet" som 1, mens "folkeskole/ungdomsskole", "videregående skole yrkesretning" og "videregående skole, allmennfaglig retning" alle kodes 0. Når det gjelder spørsmålet om politiske diskusjoner med foreldrene, koder jeg 1 på "daglig" og "et par ganger i uken". Alternativene "mer sjelden" og "aldri" koder jeg 0. For diskusjoner med venner koder jeg "ja, nesten hver dag" og "ja, nokså ofte" som 1 og alternativene "ja, nokså sjelden" og "nei, aldri" som 0. De tre spørsmålene om medlemskap i andre organisasjoner koder jeg slik at "medlem" gir verdien 1 og "ikke medlem" gir verdien 0. Spørsmålet om utdanningsprogram har tolv svaralternativer for å fange opp alle programmene. Hensikten min er å se om utdanningsprogram som er rettet mot høyere utdanning øker sannsynligheten for å melde seg inn i et parti. Det er i dag flere muligheter for påbygging for å få generell studiekompetanse. Derfor er ikke skillet like klart mellom de utdanningsprogrammene som sikter mot høyere utdanning og de mer yrkesrettede programmene. Jeg velger å ta med de programmene som relativt tydelig peker den ene eller den andre retningen. Jeg gir

svaralternativet "studiespesialisering" verdien 1. Svaralternativene "bygg og anleggsteknikk", "design og håndverk", "elektrofag", "helse og oppvekst", "naturbruk", "restaurant- og matfag", "service og samferdsel" og "teknikk og industriell produksjon" koder jeg alle som 0. De resterende utdanningsprogrammene koder jeg slik at de holdes utenom de matematiske beregningene.

4.2.7 Tolkning av statistiske mål

SPSS beregner to mål for de uavhengige variablenes styrke. De to målene er den logistiske regresjonskoeffisienten og oddsratioen. Dersom man tolker i logitskalaen, benytter man den logistiske regresjonskoeffisienten (Ringdal 2013, 442). Den logistiske regresjonskoeffisienten angir hvordan en endring av en enhet for den uavhengige variabelen påvirker den predikerte logiten. Er koeffisienten positiv, betyr det at høyere verdi på den uavhengige variabelen øker sannsynligheten for høyere verdi på den avhengige. I min analyse betyr det at en positiv koeffisient til en uavhengig variabel betyr at økt verdi på denne variabelen medfører økt sannsynlighet for å være partimedlem. Dersom det er flere uavhengige variabler, slik det er i min analyse, vil koeffisientene være kontrollert for de andre variablene. Dersom man tolker i oddsskalaen benytter man seg av oddsratioen. Denne er antilogarithmen til logiten. Verdier større enn 1 betyr at en økning i verdien på den uavhengige variabelen øker sannsynligheten for å være partimedlem, mens en verdi lavere enn 1 betyr negativ effekt. Begge målene SPSS opererer med, er basert på odds og ikke predikerte sannsynligheter. Den logistiske kurven til den predikerte sannsynligheten til Y er ikke lineær. Det betyr at det ikke er mulig å beregne predikerte sannsynligheter som vil gjelde alle verdikombinasjoner. Styrken vil avhenge av hvor på kurven man befinner seg. Derfor er det viktig å understreke at hverken regresjonskoeffisientene eller oddsratioen må forveksles med effekten de uavhengige variablene har på den predikerte sannsynligheten for å være partimedlem. Det ikke et mål å lage en modell for å predikere sannsynligheten for at en person melder seg inn i et parti. For det første bør en slik modell ha med alle relevante variabler. Det har ikke undersøkelsen min. For det andre kan noen av variablene påvirke hverandre gjensidig. Selv om intervjuene kan gi innsikt i slike mekanismer, vil det ikke være mulig for meg å anslå hvor stor del av effekten som går hvilken vei. Da gir det liten mening å beregne eksakte sannsynligheter. For mitt formål vil det være tilstrekkelig å tolke i logitskalaen eller oddsskalaen. I resultattabellen vil jeg oppgi begge mål, men i teksten forholder jeg meg til logitskalaen.

Når data fra et utvalg skal brukes til å trekke slutninger om en populasjon, er det nødvendig med statistiske tester. På den måten kan man anslå sannsynligheten for at resultatene skyldes tilfeldigheter ved utvalget. Signifikansnivået er den maksimale sannsynligheten for at man forkaster en sann nullhypotese (Ringdal 2013, 268). Jeg setter signifikansnivået til 0,05. Det betyr at jeg i undersøkelsen min tillater opp til fem prosent sannsynlighet for å forkaste en sann nullhypotese og dermed trekke gal konklusjon. SPSS beregner signifikanssannsynlighetene til hver av de uavhengige variablene. Disse verdiene kalles p-verdier. P-verdien er hvor sannsynlig utvalgsresultatet er, gitt at nullhypotesen er sann (Hellevik 1999, 394). I min undersøkelse må p-verdiene være mindre enn 0,05. SPSS opererer også med Wald som statistisk test. Jeg oppgir Wald i resultattabellen, men jeg vil forholde meg til p-verdiene i teksten.

4.2.8 Representativitet, reliabilitet og validitet

For spørreundersøkelser kan feilkilder oppstå både i måleprosessen og i representasjonsprosessen (Ringdal 2013, 219). Dersom et utvalg skal kunne fortelle noe om hele populasjonen, må det være et representativt utvalg. Det betyr at en kan anta at egenskaper ved utvalget vil gjelde for hele populasjonen man ønsker å si noe om. Når det gjelder Skolevalgundersøkelsen 2015 har NSD utarbeidet et datasett som er vektet for fylke og utdanningsprogram for å få mer representative data for elever på videregående skole (NSD 2016a, 4-5). Dette datasettet inneholder svar fra 6956 elever, og det er dette jeg benytter i undersøkelsen. Skolevalgundersøkelsen inkluderer bare ungdommer som går på videregående skole, mens populasjonen jeg ønsker å si noe om, er alle ungdommer i alderen 16-19 år. Det betyr at de som ikke går på videregående skole ikke er representert. Tall fra Statistisk sentralbyrå viser at 92,2 prosent av alle fra 16 til 19 år er i videregående opplæring (2017). Det er således en relativt liten gruppe som ikke er representert. Det har vært valgfritt for skolene å delta, og det har vært valgfritt å være med for den enkelte elev (NSD 2016a, 4). Det har vært opp til hver skole hvordan undersøkelsen har blitt gjennomført. Det betyr at det har vært variasjoner fra skole til skole. Derfor er det vanskelig å vurdere hvordan selve gjennomføringen kan ha påvirket hvem som har deltatt. På generelt grunnlag kan valgfri deltakelse skape en viss skjevhet i representasjonen. Selv om undersøkelsen er vektet for utdanningsprogram og fylke, er det en fare for at det er et systematisk frafall innad i hvert fylke og innenfor hvert utdanningsprogram. Jeg har redegjort for hvordan signifikanstester beregner sannsynligheten for at resultater skyldes tilfeldigheter ved utvalget. Dersom utvalget

inneholder utvalgsskjevheter man ikke har kontroll på, vil ikke utvalgsfeilene kunne beregnes ved sannsynlighetsteori. At de som velger å svare kan være annerledes enn de som ikke velger å svare, er et problem det er vanskelig å unngå i spørreundersøkelser. Skolevalgundersøkelsen skiller seg på den måten ikke fra andre spørreundersøkelser der det er valgfritt å delta. Jeg vil konkludere med at det er knyttet en viss usikkerhet til Skolevalgundersøkelsens representativitet, og at det særlig er viktig å påpeke at de som ikke går på videregående skole ikke er representert.

Reliabilitet betyr pålitelighet. Det betyr at dersom man utfører den samme målingen flere ganger, bør resultatet bli det samme hver gang. Det er naturlig nok ikke mulig for meg å gjenta testen for å se om resultatene blir de samme. Jeg må i stedet vurdere om Skolevalgundersøkelsen er utarbeidet og gjennomført på en tilfredsstillende måte. Spørsmålene jeg benytter i undersøkelsen min, er etter min vurdering formulert slik at de bør være lette å forstå. Derfor vurderer jeg reliabiliteten knyttet til å forstå spørsmålene som god. Skolevalgundersøkelsen inneholder 53 spørsmål. Dette kan medføre at enkelte blir noe mer likegyldig til hva de svarer mot slutten av undersøkelsen. Det har vært valgfritt for elever å svare på undersøkelsen (NSD 2016a, 4). Dette kan være et problem med tanke på representativiteten, men når det gjelder reliabiliteten kan det være en styrke. Dette reduserer antall svar fra elever som ikke er motivert for å svare og som av den grunn kan være mer likegyldige når de svarer. At hver skole selv har valgt hvordan den har gjennomført undersøkelsen, gjør det vanskelig for meg å vurdere reliabiliteten knyttet til selve gjennomføringen.

Validitet handler om hvor gyldige dataene er. Spørsmålet er om dataene måler det man ønsker å måle. Da jeg beskrev operasjonaliseringen av variablene, redegjorde jeg for hvordan jeg har benyttet spørsmål i Skolevalgundersøkelsen til å teste hypotesene mine. Hvor godt indikatorene fanger opp alle aspekter ved begrepet, kalles innholdsvaliditet (Ringdal 2013, 98). Flere av spørsmålene jeg benytter, dekker langt fra alle aspekter ved begrepene jeg ønsker å undersøke. Jeg bruker utdanningen til den av foreldrene som har høyest utdanning som mål på sosioøkonomisk status. Her hadde det vært ønskelig med flere indikatorer, for eksempel begge foreldrenes utdanning og inntekt. Politisk interesse i hjemmet måler jeg ved å se på omfanget av politiske diskusjoner med i hjemmet. Dette vil heller ikke fange opp alle sider ved politisk interesse. Det samme gjelder diskusjoner med venner som indikator på politisk interesserte venner. Det er i praksis vanskelig å lage indikatorer som fanger opp alle sider ved et begrep. Likevel vil jeg si at innholdsvaliditeten er en svakhet ved flere av

begrepene jeg ønsker å si noe om. Noe av denne svakheten mener imidlertid at jeg kompensere for ved bruk av dybdeintervjuer.

4.3 Den kvalitative undersøkelsen

4.3.1 Valg av intervjuobjekter

Jeg benytter meg av strategisk utvalg av intervjuobjekter. Det vil si at jeg velger medlemmer som har egenskaper som er verdifulle for å besvare problemstillingen min (Thagaard 2013, 60-61). Med intervjuene ønsker jeg å se nærmere på hvordan de ulike sosialisatorene påvirker, hvilke insentiver de unge har for å melde seg inn i et parti og hva som er utløsende mekanismer. For å undersøke dette må jeg intervju ungdommer som er partimedlemmer. Regresjonsanalysen er indirekte en sammenligning av medlemmer med ikke-medlemmer. En slik sammenligning er ikke målet med intervjuene. Det er forståelse av mekanismene som skaper sammenhenger jeg er ute etter her. Jeg har påpekt at det kan være forskjeller på medlemmene fra parti til parti (Heidar og Saglie 2002, 159). Derfor intervjuer jeg medlemmer fra ulike partier. Jeg intervjuer medlemmer fra Arbeiderpartiets Ungdomsfylking (AUF), Unge Høyre (UH), Sosialistisk Ungdom (SU) og Rødt. Alle partiene er riktignok ikke representert. Jeg mener likevel at dette er en tilstrekkelig bredde i utvalget av partier. Ingen av forskningsspørsmålene er knyttet til å sammenligne medlemmer fra ulike partier.

Jeg måtte avgjøre hvor mange partimedlemmer det er nødvendig å intervjuer. I kvalitative studier baserer ikke utvelgelsen seg på representativitetsprinsipp (Thagaard 2013, 65). Hensikten er ikke å generalisere statistisk. Spørsmålet er snarere hvor mange intervjuer jeg må gjennomføre for at jeg skal få en god nok forståelse av de mekanismene jeg vil undersøke. En fordel i intervjuene mine er at alle deltakerne bør kunne ha noe å bidra med på mange av spørsmålene. Alle kan mest sannsynlig fortelle noe både når det gjelder insentiver, utløsende mekanismer og betydningen til spesifikke sosialisatorer. Av den grunn mener jeg at et relativt begrenset antall ungdommer vil gi meg verdifull innsikt. Jeg valgte å intervju elleve partimedlemmer, der seks var fra AUF, to var fra UH, to var fra SU og en var fra Rødt. Fordelingen mellom partiene er i stor grad et resultat av hvilke medlemmer som var tilgjengelige på tidspunkter jeg har til rådighet.

Videre måtte jeg vurdere om det er spesielle egenskaper jeg ønsket at medlemmene fra disse partiene skal ha. Man lærer og erfarer som partimedlem. Hva som gir medlemskapet

verdi, kan endre seg med tiden. Dette kan medføre at insentivene medlemmer har for fortsatt å være medlemmer, ikke behøver å være de samme som fikk dem til å melde seg inn. Et relevant spørsmål er hvor godt medlemmer selv er bevisst en slik endring. Selv på tidspunktet man melder seg inn, kan det være flere som ikke er tydelig bevisste på hvorfor de tar dette valget. For at medlemmene i minst mulig grad skal ha glemt eller endret oppfatning, ser jeg det som en fordel å intervju ungdommer som ikke har vært medlem i for lang tid. Alle medlemmene jeg intervjuer, har vært medlem i et år eller mindre, bortsett fra en som har vært medlem i nesten to år. Flere hadde meldt seg inn få uker før intervjuet.

Jeg bor og jobber på Ringerike, og det er mest praktisk for meg å intervju medlemmer som bor i det samme området. Derfor intervjuer jeg medlemmer fra Ringerike og Hole AUF, Ringerike og Hole UH, SU Ringerike og Ringerike Rødt. Jeg jobber som samfunnsfaglærer på Ringerike videregående skole, og dette har gitt meg en viss oversikt over politiske ungdomsmiljøer i Hønefoss. Denne oversikten har jeg brukt for å komme i kontakt med partimedlemmer som er elever på skolen. Elevene jeg intervjuer, er elever på studiespesialisering, idrettsfag og musikk, og dans og drama. Det er viktig å vurdere hvilke utfordringer det kan skape at jeg er lærer på samme skole som deltakerne er elever. Jeg vil ta opp dette både når jeg vurderer undersøkelsens reliabilitet, validitet og etiske utfordringer.

4.3.2 Intervjuets form og intervjuguide

Intervjuer kan gjennomføres i grupper, eller man kan intervju en og en. Å intervju gruppevis kan være tidsbesparende, men for problemstillingen min vurderer jeg det som best å gjennomføre intervjuer med en og en. Jeg er ute etter den enkeltes oppfatning og mening. Da er det viktig at ikke intervjuobjektene påvirkes av hva de andre svarer.

Intervjuer kan være mer eller mindre strukturerte. Jeg har ingen erfaring med å gjennomføre forskningsintervjuer, så for meg er det fornuftig å ha en nokså fast plan for intervjuet. Samtidig ville det være behov for noe improvisasjon. Det ville være nødvendig med oppfølgingsspørsmål som ikke kan utarbeides på forhånd. Derfor valgte jeg semistrukturert intervju. Det betyr at intervjuet er en mellomting mellom en åpen samtale og et intervju basert på et spørreskjema (Kvale og Brinkmann 2009, 47). Jeg lagde en intervjuguide for å ha intervju spørsmålene strukturert i et dokument. Intervju spørsmålene skal bidra til å besvare de delene av problemstillingen Skolevalgundersøkelsen ikke kan besvare. Intervjuene tar utgangspunkt i tre forskningsspørsmål knyttet til problemstillingen. Det ene er hvilke insentiver medlemmene hadde for å melde seg inn. Det andre er hva som har vært

utløsende mekanismer. Det tredje dreier seg om hvordan påvirkningen fra ulike sosialisatorer skjer. I intervjuguiden min valgte jeg å la disse tre forskningsspørsmålene være utgangspunkt for hvordan jeg har kategorisert intervju spørsmålene. Det betyr likevel ikke at svar fra intervju spørsmål knyttet til det ene forskningsspørsmålet ikke kan være verdifullt for de andre. Noen spørsmål er i utgangspunktet relevante for flere av dem.

Jeg skal ikke presentere og begrunne hvert enkelt intervju spørsmål. Intervjuguiden ligger som vedlegg. Her vil jeg nøye meg med å skissere noen betraktninger jeg har gjort knyttet til å formulere spørsmål. Jeg ønsket å stille mest mulig åpne spørsmål. Utfyllende svar er et av de viktigste fortrinnene dybdeintervjuet har. Det er særlig på den måten jeg kan få innsikt i mekanismer Skolevalgundersøkelsen ikke kan forklare. Noen spørsmål har jeg likevel formulert som ja og nei-spørsmål, men da som et utgangspunkt for oppfølgingsspørsmål. Jeg har forsøkt å lage spørsmålene slik at de er minst mulig ledende. For eksempel spør jeg om det er aktører deltakerne mener har påvirket dem til å melde seg inn, før jeg stiller konkrete spørsmål om spesifikke sosialisatorer. På den måten kan jeg se hvilke aktører deltakerne selv trekker fram. Dette kan legge grunnlaget for utdypende spørsmål om sosialisatorer de velger å fortelle om. Formuleringene har jeg forsøkt å gjøre lett forståelige. Jeg har unngått å bruke begreper som jeg tror kan oppfattes flertydige eller som deltakerne kanskje ikke forstår. Ord som insentiver, utløsende mekanisme og sosialisatorer er eksempler på begreper jeg har latt være å bruke. Selv om det i et intervju vil være rom for å oppklare slikt, vil det kunne virke forstyrrende. Det vil dessuten kunne gi deltakerne en følelse av at tema er komplisert og vanskelig, og det kan forsterke det allerede skjeve maktforholdet mellom meg som intervjuer og deltakeren. Resultatet kan være at intervjuet mister kvalitet.

4.3.3 Gjennomføringen av intervjuene

Et viktig krav når man skal gjennomføre forskningsintervjuer, er samtykke fra alle som om deltar. For at samtykke skal være gyldig, må det være informert, uttrykkelig og frivillig (NSD 2016b). Jeg kontaktet alle jeg ville intervju ansikt til ansikt, og alle fikk et brev med nødvendig informasjon. Brevet ligger som vedlegg. Alle elevene som fikk forespørsel om å delta, takket ja.

Intervjuene ble gjennomført i januar, februar og mars 2017. Det var praktisk å holde intervjuene på Ringerike videregående skole. Deltakerne er elever på denne skolen, og jeg er selv lærer der. Alle intervjuene ble tatt opp på bånd. Dette ble deltakerne informert om på

forhånd og i starten av intervjuet. Jeg valgte å ta opp lyd for å kunne vie mest mulig oppmerksomhet på intervjusamtalen. Dersom jeg hadde valgt å notere underveis, ville intervjuet blitt langt mer oppstykket, og jeg hadde neppe hatt muligheten til å notere alt som ble sagt. utfordringer ved å ta opp lyd som transkriberes etterpå, tar jeg opp senere. Før jeg startet selve intervjuene, forklarte jeg hva som var undersøkelsens formål. Videre minnet jeg deltakerne på at det er frivillig å delta, og at de når som helst kan avbryte intervjuet. Jeg forklarte også hvordan jeg ville ivareta kravet om konfidensialitet. På den måten forsøkte jeg å skape en tryggest mulig ramme rundt intervjuet. Deretter satte jeg i gang lydopptakeren og startet intervjuet. Jeg opplevde at gjennomføringen gikk veldig fint uten at det oppsto spesielle problemer. Intervjuenes varighet varierte fra omlag tretten til tjue minutter.

4.3.4 Metode for analyse

Ved bruk av kvalitative intervjuer starter egentlig analysen samtidig som intervjuet starter. Fra intervjuet er i gang, vil samtalen være gjenstand for fortolkning. Når jeg i denne delen beskriver analysen av intervjuene, vil jeg ta for meg prosessen etter at intervjuene er gjennomført. Alle intervjuene må transkriberes til skriftlig tekst. Det vil alltid være informasjon som går tapt når et intervju omgjøres til et skriftlig dokument. For eksempel kan ikke kroppsspråk, tonefall og tempo omkodes til skriftlig tegn uten at noe av informasjonen går tapt eller endrer karakter. Det finnes få standardregler for hvordan en transkriberer fra et muntlig til et skriftlig språk (Kvale og Brinkmann 2009, 189). Hvor mye informasjon man ønsker å skrive ned, vil være avhengig av formålet med intervjuene. For min problemstilling ser jeg det som tilstrekkelig å skrive ordrett ned det informantene sier. Jeg skriver ikke ned det som ikke blir sagt verbalt. Selv om dette vil medføre tap av informasjon, mener jeg denne metoden er tilstrekkelig for mitt formål. Spørsmålene er såpass konkrete og knyttet til et emne der den nødvendige informasjon jeg trenger mest sannsynlig vil komme fram gjennom det som sies eksplisitt. Det er ikke den språklige konteksten som er mest interessant. Jeg transkriberer alle intervjuene selv. Da vil jeg lettere se den skriftlige teksten i relasjon til intervjuene jeg selv gjennomførte.

Etter transkriberingen kan analysen av intervjuene starte. Selv om det er de transkriberte tekstene som er dokumentet jeg forholder meg til, er det viktig at jeg har med meg de faktiske intervjuene i bevisstheten. Jeg bør vurdere om analysene av det transkriberte intervjuet stemmer med inntrykket jeg satt igjen med rett etter at intervjuet var gjennomført. Siden flere av svarene kan fortelle noe om flere av forskningsspørsmålene, vil jeg starte med å

ta for meg ett og ett intervju. For å kategorisere svarene, velger jeg å benytte begrepskoding. Jeg starter med å kode svarene. Ved hvert svar setter jeg et stikkord i margin som forteller hvilket eller hvilke forskningsspørsmål svarene kan knyttes til. Etterpå sorterer jeg svarene fra hvert intervju etter hvilke forskningsspørsmål de er relevante for. Noen svar blir plassert flere steder. Svarene er da fordelt på de tre hovedkategoriene *insentiver*, *utløsende årsaker* og *sosialisatorer*. Videre er det behov for en mer detaljert koding innenfor hver kategori. Når det gjelder insentiver tar jeg utgangspunkt i Bruter og Harrison (2009, 34) og bruker begrepene *moraliske motiver*, *sosiale motiver* og *karrieremotiver* som koder. For sosialisatorer koder jeg svarene etter hvilke sosialisatorer de forteller noe om. Her vil det være viktig å skille mellom sosialisatorer de selv trekker fram og det som blir fortalt når de får spørsmål knyttet til en bestemt sosialisator. Spesifikke spørsmål jeg stiller om en bestemt sosialisator, vil være mer ledende. Når det gjelder utløsende mekanismer, setter jeg stikkord jeg mener er illustrerende for historiene. Jeg ønsker også å se om svarene er konsistente. Jeg undersøker mekanismer både direkte og gjennom indirekte spørsmål. Dersom svarene virker inkonsistente, kan det bety at deltakeren er usikker på svaret eller at oppfatningen er endret i løpet av intervjuet. Intervjuet setter i gang en refleksjonsprosess som kan føre til at deltakeren endrer noen av sine oppfatninger (Kvale og Brinkmann 2009, 50-51).

Etter at svarene for hver person er kodet, strukturert og vurdert, må svarerne fra intervjuene struktureres samlet. Jeg bruker den samme kategoriseringen. Begrepskoding legger grunnlaget for å kvantifisere elementer i teksten. Hensikten min er ikke å tallfeste bestemte oppfatninger eller fenomener. Likevel kan det være interessant å se om det er oppfatninger og beskrivelser som går igjen hos mange av deltakerne. På den måten kan jeg se om det er mulig å finne en felles forståelse for hvordan mekanismer virker.

Neste steg er å se de kvalitative resultatene i sammenheng med den kvantitative undersøkelsen og teori. I analysen av Skolevalgundersøkelsen 2015 undersøker jeg statistiske sammenhenger mellom ulike variabler og å være partimedlem. Jeg forsøker å koble statistiske sammenhenger til funn fra intervjuene. Forskningsspørsmål som bare belyses gjennom intervjuene, analyserer jeg i lys av teori. Siste steg i analysen er å sammenfatte funn fra ulike variabler og se dem i sammenheng.

4.3.5 Reliabilitet og validitet

Reliabilitet handler om i hvilken grad en annen forsker vil komme fram til de samme resultatene dersom den samme metoden blir anvendt (Thagaard 2013, 202). En forutsetning for dette er at forskeren og relasjonen til deltakerne ikke påvirker resultatet. Denne forutsetningen er ofte problematisk i kvalitativ forskning. I en samtale mellom to personer vil det alltid utvikles en form for relasjon. I mine intervjuer er det allerede en etablert relasjon på grunn av min rolle som lærer og deltakernes rolle som elever. For at reliabiliteten skal være god i min kvalitative undersøkelse, må jeg i stedet redegjøre grundig for hva jeg har gjort. Det er særlig viktig at jeg hele tiden skiller klart mellom hva som er data, og hva som er mine fortolkninger. Derfor har jeg forsøkt å redegjøre grundig for hvordan intervjuene er gjennomført og for videre behandling av data etterpå. Et fullstendig og klart skille er likevel ikke mulig. Mine forkunnskaper vil uansett påvirke dataene. For eksempel kan det avgjøre hvordan jeg følger opp svar i intervjuene.

Det er viktig å reflektere over rollen min som lærer når jeg vurderer datas reliabilitet. I et forskningsintervju vil det aldri være et likeverdig maktforhold. Jeg er lærer på den samme videregående skolen som deltakerne er elever. Jeg underviser også noen av deltakerne. Dette kan bidra til å gjøre maktforholdet i intervjuene enda mer asymmetrisk. Derfor har det vært viktig for meg å tydeliggjøre for deltakerne at intervjuene ikke har noe å gjøre med deres rolle som elever og min rolle som lærer. En relasjon mellom deltakerne og meg var allerede til stede, så det var ikke mulig fullt ut å frigjøre seg fra den etablerte relasjonen. Særlig gjelder dette deltakerne jeg underviser eller som jeg tidligere har undervist. Jeg kan ikke utelukke at dette kan ha påvirket svarene elevene har gitt. Det kan hende elevene ville framstå som reflekterte og bevisste. Det er imidlertid grunn til å tro at deltakerne ville ønske å framstå slik uansett. Om dette forsterkes på grunn av min lærerrolle, er vanskelig å si. Det også en mulighet for at den allerede etablerte relasjonen kan ha bidratt til at deltakerne slappet mer av, og at dette kan ha hatt en positiv effekt på intervjuenes kvalitet. Jeg oppfattet elevene som avslappede, og at deres historier virket ærlige og oppriktige.

Under gjennomføringen av intervjuene og analysen, opplevde jeg ikke spesifikke problemer som kan svekke datas reliabilitet. Det virket som om deltakerne forstod spørsmålene jeg stilte, kvaliteten på lydopptakene var god nok, og jeg la ikke merke til noen forstyrrende elementer under intervjuene.

Validitet er om man måler det man ønsker å måle. Målet med intervjuene mine er å forstå hvordan de ulike sosialisatorene påvirker, hvilke insentiver ungdommer har for å melde

seg inn i partier, og hva som er utløsende mekanismer for å melde seg inn. I den kvantitative undersøkelsen benytter jeg indikatorer som ikke fullt ut fanger opp alle sider ved en egenskap jeg ønsker å måle. Dette problemet har jeg ikke i dybdeintervjuene. Her kunne jeg stille presise spørsmål om akkurat det jeg ønsker å undersøke. Jeg fulgte opp svar der jeg mente det var nødvendig for å få den nødvendige informasjonen. Flere forskningsspørsmål angrep jeg på flere måter i intervjuene slik at jeg skulle få en så god som mulig forståelse for mekanismene jeg ønsker å undersøke.

I kvalitative studier kan validitet dreie som om hvorvidt forskerens tolkninger er gyldige (Thagaard 2013, 203-204). Noen spørsmål jeg stilte intervjudeltakerne er såpass konkrete at jeg i liten grad behøver å tolke svarene. For eksempel kan dette gjelde hvordan en deltaker meldte seg inn i partiet. Andre svar må i større grad tolkes. For eksempel innebærer det en fortolkning av deltakerens svar når jeg vurderer insentivene for medlemskap i lys av teori. For å styrke validiteten har jeg forklart hvordan jeg har gått fram for å analysere resultatene fra intervjuene. På den måten synliggjør jeg hva som ligger til grunn for tolkningene mine. Lærerrollen min er en faktor som kan påvirke tolkningene. Selv om jeg hele tiden forsøker å framskaffe mest mulig objektive resultater, kan jeg ikke utelukke at min forkunnskap om flere av deltakerne kan ha påvirket hvordan jeg har tolket svarene de har gitt. Jeg mener likevel at svarene jeg fikk var såpass konkrete at dette ikke er et problem i denne undersøkelsen.

Begrepet ekstern validitet viser til om resultatene fra en undersøkelse kan overføres til lignende tilfeller (Johannessen, Tufte, og Christoffersen 2010, 5). I den kvantitative delen av undersøkelsen generaliserer jeg funnene med utgangspunkt i et utvalg fra populasjonen jeg vil si noe om. Den kvalitative undersøkelsen kan ikke generaliseres i statistisk forstand. Det er sett i sammenheng med resultatene fra den kvantitative undersøkelsen og teori at resultatene fra dybdeintervjuene kan ha overføringsverdi.

4.3.6 Etske vurderinger

Et viktig etisk aspekt er at alle deltakerne har gitt informert samtykke til å delta i undersøkelsen. Alle intervjudeltakerne fikk et informasjonsbrev der de samtykket til å være med. Brevet inneholder blant annet opplysninger om formålet med undersøkelsen. Det står i brevet at det når som helst er mulig å trekke seg fra undersøkelsen uten å oppgi grunn, og brevet inneholder informasjon om hvordan data blir oppbevart for å sikre deltakernes konfidensialitet. Jeg gjentok opplysningene jeg ga i brevet før jeg startet hvert enkelt intervju.

At jeg er lærer på skolen der elevene går, kan gjøre at deltakerne syntes det var vanskelig å si nei til å delta. Som lærer er man en autoritet, og det er en fare for at elevene følte seg forpliktet til å gi positivt svar til deltakelse. Derfor var jeg særlig nøye med å understreke at det var helt frivillig å være med, og at jeg ikke på noen måte opplevde det som negativt å takke nei. Jeg forklarte med tydelighet at denne undersøkelsen ikke har noe å gjøre med min rolle som lærer eller deres rolle som elever. Jeg opplevde alle jeg spurte om å delta som positive, og flere ga uttrykk for at de gjerne ville bli intervjuet. Dette gjaldt både dem jeg selv har undervist, og dem jeg ikke kjente på forhånd. Jeg tror ikke det var noen som motvillig takket ja på grunn av min rolle som lærer.

Når det gjelder konfidensialitet, blir direkte personopplysninger ikke lagret noe sted, heller ikke på lydopptakene. Opptakene kan likevel inneholde opplysninger som kan gjøre personene gjenkjennelig. Derfor har jeg meldt inn prosjektet til NSD som har godkjent det. Lydopptakene blir slettet etter at prosjektet er avsluttet. I oppgaven fremstilles resultatene anonymisert. Jeg presenterer ikke resultater for en og en deltaker, og navn eller andre egenskaper som kan identifisere deltakere, er ikke tatt med. En annet etisk vurdering er konsekvensene undersøkelsen får for deltakerne. Jeg kan ikke se at intervjuene vil medføre positive eller negative konsekvenser av betydning for dem som blir intervjuet.

5 RESULTATER OG ANALYSE

I denne delen vil jeg først presentere resultatene fra regresjonsanalysen. Deretter vil jeg vurdere resultatene tematisk med utgangspunkt i hypotesene og forskningsspørsmålene. Hver statistiske sammenheng vil jeg forsøke å forstå bedre ved hjelp av dybdeintervjuene og teori. Jeg stilte ikke spørsmål knyttet til sosioøkonomisk bakgrunn i intervjuene. Jeg tror uansett det ville være vanskelig for deltakerne å se koblinger mellom foreldrenes inntekt og utdanning, og deres eget partimedlemskap. Når det gjelder insentiver og utløsende mekanismer, har jeg ikke statistiske data.

5.1 Resultater fra regresjonsanalysen

Tabell 3: Medlemskap i et politisk parti. N=6956

	Logistisk korrelasjons koeffisient	Standard feil	Wald	Antall frihetsgrader	P-verdi	Oddsratio
Foreldres utdanning	-0,089	0,128	0,486	1	0,486	0,915
Diskusjoner med foreldre	0,978	0,130	56,709	1	0,000	2,658
Diskusjoner med venner	0,988	0,128	59,831	1	0,000	2,685
Utdanningsprogram	-0,063	0,127	0,245	1	0,620	0,939
Medlem sosiokulturell organisasjon	0,280	0,119	5,542	1	0,019	1,324
Medlem religiøs organisasjon	0,754	0,150	25,324	1	0,000	2,125
Medlem politisk organisasjon	1,851	0,141	171,738	1	0,000	6,367
<i>Konstant</i>	-3,486	0,131	705,543	1	0,000	0,031
<i>-2 Log likelihood</i>	2136,483					
<i>Nakelgerke R²</i>	0,254					

Resultatene fra den logistiske regresjonsanalysen er framstilt i tabell 1. To av sammenhengende er ikke statistisk signifikante på fem prosent-nivå. Det gjelder sammenhengen mellom foreldres utdanning og medlemskap i et parti, og sammenhengen mellom utdanningsprogram og medlemskap i et parti. Alle de andre sammenhengene er statistisk signifikante. For flere av dem er $p < 0,001$. For samtlige av de signifikante sammenhengene, har variabler en positiv effekt på sannsynligheten for å være partimedlem. For variablene *diskusjoner med foreldre* og *diskusjoner med venner* betyr det at de som diskuterer ofte med foreldre eller med venner, har større sannsynlighet for å være medlem av et parti enn de som diskuterer lite eller ingenting. Når det gjelder medlemskap i ulike typer

organisasjoner, betyr det at å være medlem av en organisasjon øker sannsynligheten for å være partimedlem. Sterkest effekt har medlemskap i en politisk organisasjon. Svakest effekt har medlemskap i en sosiokulturell organisasjon. Diskusjoner med venner og diskusjoner med foreldre har omtrent like sterk effekt.

5.2 Sosioøkonomisk bakgrunn

Foreldrenes utdanning blir brukt som indikator for sosioøkonomisk bakgrunn. Spørsmålet i Skolevalgundersøkelsen er hvor høy utdanning den av foreldrene/foresatte med høyest utdanning har. Hypotesen min er at høyere utdanning hos foreldrene ikke øker sannsynligheten for å melde seg inn i et parti. Regresjonsanalysen viser ingen signifikant sammenheng mellom foreldrenes utdanning og sannsynligheten for å være medlem av et parti. Datamaterialet gir med andre ord ikke grunnlag for å forkaste nullhypotesen om at det ikke er sammenheng mellom hvor høy utdanning foreldrene har og sannsynligheten for å melde seg inn i et parti. Dette samsvarer med undersøkelsen til Ødegård og Berglund (2008, 602). De finner at foreldrenes utdanning ikke har vesentlig betydning for om ungdommer deltar i tradisjonell politikk. Partimedlemskap er en av indikatorene de bruker på tradisjonell deltakelse. For befolkningen sett under ett, vet vi at partimedlemmer gjennomgående har høyere utdanning enn andre (Heidar og Saglie 2002, 95). Statistikken viser også at foreldre med høyere utdanning ofte får barn som tar høyere utdanning (Statistisk sentralbyrå 2015). Da virker det rimelig å anta at barn av foreldre med høy utdanning oftere enn andre blir partimedlemmer. Undersøkelsen min viser imidlertid at foreldrenes utdanning ikke har betydning. Forklaringen kan være at utdanningsforskjellene mellom partimedlemmer og andre kan oppstå når medlemmene er eldre enn de er på videregående skole. En annen mulig forklaring er at partimedlemmenes utdanningsnivå sammenlignet med resten av befolkningen er i endring. Jeg vil komme tilbake til dette når jeg tar for meg ungdommenes eget utdanningsprogram.

5.3 Politisk interesse i hjemmet

Regresjonsanalysen viser ingen sammenheng mellom foreldrenes utdanningsnivå og sannsynligheten for å være medlem av et politisk parti. Når det gjelder politisk interesse i hjemmet, er hypotesen min at politisk interesse i hjemmet øker sannsynligheten for å melde seg inn i et parti. Jeg bruker politiske diskusjoner med foreldre som en indikator på politisk

interesse i hjemmet. Her viser analysen en klar sammenheng mellom å diskutere politikk med foreldrene og å være partimedlem. Den logistiske regresjonskoeffisienten er på 0,978 og resultatet er signifikant. Skolevalgundersøkelsen tyder dermed på at å diskutere politikk med foreldrene øker sannsynligheten for å være partimedlem. Undersøkelsen støtter hypotesen min om at politisk interesse i hjemmet øker sannsynligheten for å melde seg inn i et parti. Det er likevel ikke grunnlag for å konkludere bare med grunnlag i Skolevalgundersøkelsen. Som jeg har påpekt tidligere, er det usikkerhet knyttet til hva som er årsak og virkning. Det virker naturlig at politiske diskusjoner med foreldre kan gjøre ungdommer politisk interesserte og engasjerte. Samtidig er det også rimelig å tenke at partimedlemskap øker den politiske interessen og kunnskapen, noe som kan føre til at ungdommer vil diskutere politikk med foreldrene sine. Intervjuene gir innsikt i disse mekanismene.

De fleste intervjudeltakerne forteller at de diskuterer politikk med foreldrene. Noen sier at det er foreldrene de diskuterer mest med. Flere forteller også at de tror politiske diskusjoner i hjemmet har hatt en positiv effekt for deres politiske interesse. Noen trekker også fram den politiske interessen i hjemmet som en viktig grunn til at de har blitt politisk interesserte, uten at jeg hadde stilt spesifikke spørsmål knyttet til foreldrene. Det kan med andre ord tyde på at politisk interesse i hjemmet har en positiv effekt på den unges politiske interesse. For å få et innblikk i årsakssetningen, spør jeg alle som diskuterer politikk med foreldrene om de diskuterte mer eller mindre før de ble partimedlem. Svarene varierer. Bare en forteller at han diskuterte mer med foreldrene før han ble medlem. De andre diskuterer omtrent like mye før som etter de meldte seg inn eller mer etter at de ble partimedlemmer. Flere deltakere forklarer at de diskuterer mer nå fordi partimedlemskapet har gitt dem mer kunnskap som gjør at de har bedre grunnlag for å diskutere. Et sitat kan illustrere dette:

Jeg diskuterer mer med dem (foreldrene) nå egentlig, enn det jeg gjorde før. Fordi at jeg har på en måte blitt mer satt inn i saker, og da vet jeg litt mer om hva jeg skal komme med når jeg snakker med familien min da. For at før så mente de bare at jeg var ung og dum, men nå får de jo bare den tilbake igjen. Nå er du bare gammel og dum, sier jeg bare da. Og da pleier jeg jo som regel å vinne den debatten da.

Den politiske kunnskapen og interessen et partimedlemskap kan gi, kan også gjøre at de unge blir mer bevisst på at hva som er politiske diskusjoner. Diskusjoner som de unge ikke oppfattet som politiske før de ble partimedlemmer, kan bli betraktet som politiske etter at interessen er blitt større. Det er ingen klare grenser for hva som kan defineres som politikk, og

den unges subjektive oppfatning kan endres. En deltager sier dette ganske tydelig når jeg spør om hun diskuterte like mye politikk hjemme før hun ble partimedlem:

Jeg kan ikke huske, eller jeg vet ikke helt, for hvis jeg diskuterte med familien da, så tror jeg ikke at jeg tenkte på det som politikk liksom, at jeg diskuterte politikk. Jeg bare diskuterte en sak liksom. Mens nå er jeg mye mer oppmerksom på at det er politikk jeg diskuterer. Så vi diskuterte jo. Vi er jo en ganske engasjert familie, så vi diskuterte jo sikkert en del. Men nå er det mer sånn at hvis vi diskuterer nå, så er det mye mer sånn politikk ikke bare sånn tilfeldige ting.

Antall intervjuer er altfor lite til at resultatene kan generaliseres. Jeg kan med andre ord ikke antyde hvilken årsakssetning som er vanligst. Likevel viser intervjuene at det like så godt kan være partimedlemskapet som gjør at man diskuterer politikk med foreldrene som motsatt. Intervjuene viser også at hva de unge oppfatter som politikk, kan endre seg etter hvert som den politiske bevisstgjøringen og interessen øker. Dette betyr at den klare statistiske sammenhengen mellom de to variablene kan være et resultat av andre mekanismer enn at politiske diskusjoner i hjemmet øker sannsynligheten for å melde seg inn i et parti. Årsak kan like godt være virkning, og det er grunn til å tro at partimedlemmer definerer flere diskusjoner som politiske enn de som ikke er partimedlem. Derfor vil jeg være varsom med å fastslå hva den statistiske sammenhengen forteller. Som jeg har beskrevet i teoridelen, finner Ødegård og Berglund (2008, 604) statistisk sammenheng mellom antall politiske diskusjoner med foreldrene og deltakelse i tradisjonell politikk i Norge. Berglund og Ødegård påpeker at det er usikkerhet rundt årsakssetningen (603), men de undersøker ikke dette nærmere. Quintelier (2015) finner også at politiske diskusjoner i hjemmet har en positiv effekt når det gjelder de unges politiske deltakelse, men partimedlemskap blir heller ikke vurdert spesifikt. Mine statistiske funn samsvarer dermed godt med tidligere undersøkelser. Jeg vil videre se hva intervjuene kan fortelle om andre mekanismer knyttet til foreldres betydning.

Et av spørsmålene alle deltakerne blir stilt, er om det er noe spesielt som vekket deres politiske interesse. For flere er svaret at de hadde fått den politiske interessen hjemmefra. Felles for dem er at foreldrene er opptatt av politikk, og at den unge har inntatt et politisk ståsted som er likt eller nokså likt foreldrenes. Noen deltakere beskriver det som naturlig i deres hjem å støtte et bestemt parti. Et AUF-medlem beskriver dette slik:

...Også har vi på en måte mye av grunnen for at jeg står der jeg står da, er jo foreldrene mine. At jeg på en måte har oppvokst i arbeiderhjem. Ikke sånn arbeiderhjem da, men det er på en måte at de står for hva Arbeiderpartiet mener

da. ...de jobber i barnehage da, så har det vært naturlig for dem å stemme Arbeiderpartiet. Så jeg har på en måte blitt påvirket der da.

I intervjuene stiller jeg flere andre spørsmål knyttet til foreldrenes betydning. De fleste mener foreldrene på en eller annen måte har vært med å påvirke dem politisk. I tillegg til politiske diskusjoner, forteller noen at de tror deres politiske ståsted har vært påvirket av verdisynet de har møtt i oppdragelsen. Rettferdighet som et viktig prinsipp kan være et eksempel på en type verdi som blir nevnt i denne sammenhengen. Som jeg har beskrevet i teoridelen, skiller Bruter og Harrison (2009, 41-52) mellom organisatorisk og ideologisk påvirkning i hjemmet. I intervjuene mine finner jeg først og fremst historier som tyder på ideologisk påvirkning. Som nevnt, forteller flere av deltakerne at de har det samme politiske ståstedet som sine foreldre. Av de fire måtene Bruter og Harrison beskriver at påvirkningen kan skje, er det særlig politiske diskusjoner i hjemmet som deltakerne i mine intervjuer trekker fram. Blant dem som har inntatt et annet politisk ståsted enn sine foreldre, er det lite som tyder på en dette er et resultat av at de er i opposisjon til sine foreldre. Ingen trekker fram foreldre som politiske forbilder, og ingen sier de at de har blitt direkte oppmuntret og påvirket til å melde seg inn i et parti av et familiemedlem.

Cross og Young (2008, 352-353) finner at ungdommer som er partimedlemmer oftere enn andre har foreldre som er eller har vært partimedlemmer. Jeg stiller spørsmål til alle intervjudeltakerne om foreldrene er eller har vært medlem av et parti. Bare en forteller at faren var medlem av et ungdomsparti da han var ung. Dette er ikke det samme partiet som deltakeren selv er med i. Deltakeren forteller videre at foreldrene ikke er særlig engasjerte, og på grunnlag av det som blir fortalt, er det vanskelig å se noen klar effekt av farens tidligere medlemskap. De andre deltakerne forteller at foreldrene ikke er medlem eller har vært medlem, eller at de ikke vet om foreldrene har vært partimedlemmer. Intervjuene gir meg totalt sett liten innsikt når det gjelder mekanismer knyttet til effekten av foreldrenes eventuelle partimedlemskap.

På spørsmål om hva som har vært utløsende årsak til at de meldte seg inn i et parti, er det ingen som nevner foreldrene. Dette er ikke så overraskende. Selv om Bruter og Harrisons (2009, 44-45, 57) undersøkelse tyder på at familien har stor betydning når det gjelder de unges partideltakelse, er det bare tre prosent som nevner foreldrene i forbindelse med selve innmeldingen.

Hypotesen er at politisk interesse i hjemme øker sannsynligheten for å melde seg inn i et parti. Regresjonsanalysen viser en klar statistisk sammenheng mellom politiske diskusjoner

i hjemmet og partimedlemskap, men intervjuene viser at det er usikkerhet knyttet til hva som skaper sammenheng. Intervjuene tyder på at foreldrene har betydning for den politiske interessen for noen, men det er vanskelig å fastslå den direkte koblingen til partimedlemskapet. Alle som er interessert i politikk, melder seg tross alt ikke inn i partier. Jeg antar foreldre har betydning for om ungdommer melder seg inn i et parti, men jeg kan ikke med sikkerhet bekrefte hypotesen.

5.4 Venners betydning

Hypotesen min er at politisk interesserte venner øker sannsynligheten for å melde seg inn i et parti. Politiske diskusjoner med venner er indikatoren jeg har brukt i regresjonsanalysen. Jeg finner en klar positiv statistisk sammenheng mellom å diskutere politikk med venner og å være partimedlem. Den logistiske korrelasjonskoeffisienten er på 0,988, og sammenhengen er signifikant. Effekten av politiske diskusjoner med venner er omtrent lik effekten av diskusjoner med foreldre. Det er imidlertid usikkert hva som skaper den statistiske sammenheng. Jeg diskuterte problemer knyttet til å fastslå hva som er årsak og virkning da jeg tok for meg diskusjoner med foreldre og partimedlemskap. Den samme diskusjonen er aktuell her. Jeg vil se hva intervjuene kan bidra med.

Jeg spør alle deltakerne om hvem de diskuterer politikk med. Flertallet forteller at de diskuterer mest med venner. Det er bare en deltaker som ikke diskuterer politikk med venner i det hele tatt. Det er imidlertid ingen som på egenhånd trekker fram politiske diskusjoner med venner, eller at de har politisk interesserte venner som forklaring på hva som har vekket deres politiske interesse. Dette behøver ikke å bety at venner ikke har hatt noe å si for at de meldte seg inn i et parti. Påvirkning fra venner kan skje senere i prosessen. Det vil jeg komme tilbake til. Jeg stiller spørsmål til alle som diskuterer med venner om det har skjedd endringer etter at de ble partimedlem. I likhet med diskusjoner med foreldrene, forteller flertallet at de diskuterer mer politikk med venner etter at de ble partimedlem. Forklaringene er nokså like de deltakerne gir når det gjelder diskusjoner med foreldre. De diskuterer mer nå fordi partimedlemskapet gir økt interesse og kunnskap om politiske saker. To deltakere forklarer hvorfor de diskuterte mer før de ble medlem. Den ene synes at det blir så mye politisk snakk på partimøtene, at det er godt å ha fri fra politiske diskusjoner på andre tidspunkter. Den andre forklarer endringen med at han var veldig radikal da han var yngre, og at han derfor hadde sterke meninger i mange saker. Intervjuene viser at årsak og virkning kan gå begge veier når

det gjelder den statistiske sammenhengen mellom politiske diskusjoner med venner og partimedlemskap.

Ødegård og Berglund (2008, 604) finner også en klar statistisk sammenheng mellom politiske diskusjoner med venner og deltakelse i tradisjonelle former for politikk, der partimedlemskap er en av indikatorene for tradisjonell deltakelse. Undersøkelsen min samsvarer dermed godt med den tidligere undersøkelsen i Norge. Quinteliers (2015, 62) og Janušauskienė (2002, 347-348) undersøkelser støtter også venners særlig viktige betydning. Bruter og Harrisons (2009, 45) intervjuer tyder også på at venner spiller en rolle, men undersøkelsen deres antyder at familien er viktigere. Jeg vil nå se på hva intervjuene kan bidra med når det gjelder å forklare hvordan venner kan påvirke.

Alle deltakerne blir stilt flere spørsmål knyttet til selve innmeldingen. Mange av deltakerne trekker fram venners betydning på ulike måter. Noen av deltakerne beskriver innmeldingen som en kollektiv handling. De forteller at de meldte seg inn sammen med en eller flere venner. Den kollektive innmeldingen kan ha skjedd i forbindelse med en vervekampanje, eller de kan ha meldt seg inn uten at det var en spesiell situasjon som gjorde det ekstra aktuelt. Andre forteller at venner har vært viktige pådrivere for å få dem til å melde seg inn i et parti. Dette sitatet fra en av deltakerne illustrerer dette:

Jeg ble rett og slett mast litt på av en, også endte jeg opp med å gå inn på Internett og følge den prosessen som er på nettsiden da. ...en kompis som jeg hadde snakket mye politikk med sånn generelt, og han var også medlem på den tida, og så sa han at det her representerer deg veldig bra da. Så leste jeg litt om dem og leste litt om de andre partiene, og så fant jeg ut at jeg gjorde det.

En deltaker forteller at hun fikk lyst til å melde seg inn i et parti fordi hun hadde venner som meldte seg inn i andre partier.

Jeg stiller alle deltakerne spørsmål om de kjente noen i partiet da de meldte seg inn. Alle bortsett fra en kjente minst en som allerede var medlem i partiet de meldte seg inn i. Det varierer hvilken betydning de tror dette hadde. Noen er ganske sikre på at de ikke hadde meldt seg inn dersom de ikke hadde kjent noen der. Andre er nokså sikre på at dette ikke var utslagsgivende. En tredje gruppe tror at bekjente i partiet kan ha vært avgjørende for tidspunktet de meldte seg inn, men at de sannsynligvis ville meldte seg inn på et senere tidspunkt uansett. Det kan naturlignok være vanskelig å slå fast hva man hadde gjort dersom man ikke hadde kjent noen, så flere av deltakerne knytter usikkerhet til hvor avgjørende det var at de kjente noen som var medlemmer. Som jeg har påpekt, er det ingen som på egenhånd

trekker fram venner på spørsmål om hva som vekket deres politiske interesse. På direkte spørsmål om venner har hatt betydning for deres politiske interesse, er det derimot flere som forteller at de tror venner har hatt betydning. Det er særlig at man diskuterer politikk med venner som blir trukket fram. Direkte spørsmål om venners betydning er mer ledende enn det åpne spørsmålet om hva som vekket den politiske interessen. Dette kan forklare hvorfor flere mener venner har betydning når de blir spurt direkte om dette, mens ingen trekker fram venner på spørsmålet om hva som vekket interessen. Samtidig kan det være vanskelig å komme på alle faktorer som kan ha hatt betydning for hvordan den politiske interessen er skapt. Derfor kan det godt tenkes at venner har spilt en viktig rolle, selv om venner ikke var det første som slo deltakerne da de måtte ta stilling til hva som vekket interessen. En mulig tolkning kan være at venner ikke var veldig betydningsfulle for at den politiske interessen ble vekket, men at de senere har bidratt til at interessen har økt. I så fall kan det synes som om foreldre spiller en viktigere rolle tidlig i prosessen, mens venner blir viktigere senere. Dette virker å være ganske naturlig, i og med at ungdommer er i periode av livet der de er i ferd med å løsrive seg fra foreldrene, og der venner på flere måter blir viktigere enn før. Når det gjelder selve innmeldingen i partiet, er det flere som trekker fram venner, mens ingen nevner familien. Dette samsvarer til en viss grad med funnene til Bruter og Harrison (2009, 41-45, 57). Deres undersøkelse tyder også på at venner betyr mer enn familie når det gjelder selve innmeldingen. Samtidig indikerer undersøkelsen til Bruter og Harrison at familien totalt sett er viktigere enn venner.

Hypotesen min er at politisk interesserte venner øker sannsynligheten for å melde seg inn i et parti. Regresjonsanalysen støtter dette, men det er usikkerhet knyttet til årsak og virkning. Dybdeintervjuene tyder på at venner har betydning for at ungdommer melder seg inn i et parti. Venner ser ut til å ha stor betydning når det gjelder selve innmeldingen. Jeg finner støtte for hypotesen, selv om det er usikkerhet knyttet til hvor sterk effekten fra venner er.

5.5 Skolens betydning

Hypotesen er at å gå på studiespesialisering ikke øker sannsynligheten for å melde seg inn i et parti. Regresjonsanalysen viser bare en svak negativ korrelasjon som ikke er signifikant. Det er med andre ord grunnlag for å beholde nullhypotesen. Dette kan kanskje virke litt overraskende med tanke på at partimedlemmer generelt har høyere utdanning enn andre (Heidar og Saglie 2002, 95). Ut fra dette kan en tenke seg at ungdommer som

planlegger høyere utdanning oftere er partimedlemmer. Vi vet også at det er en sammenheng mellom utdanningsprogram og valgdeltakelse (Bergh 2016, 16). Hvordan kan man da forklare at elever på studiespesialiserende ikke oftere enn andre melder seg inn i partier? Jeg vil se dette i sammenheng med ungdommers sosioøkonomiske bakgrunn. Elever på studiespesialisering har oftere enn elever på yrkesfag foreldre med høyere utdanning (Ekren 2014, 21-22). Undersøkelsen min viser at foreldrenes utdanningsnivå ikke har betydning for sannsynligheten for å melde seg inn i et parti. Da bør heller ikke utdanningsprogram bety noe. Funnene samsvarer godt. Som jeg beskrev i forbindelse med sosioøkonomisk bakgrunn, kan dette forklares på to måter. Den ene er at utdanningsforskjellene mellom partimedlemmer og andre kan oppstå når partimedlemmene blir eldre. Den andre er at det skjer endringer når det gjelder partimedlemmenes utdanning sammenlignet med resten av befolkningen.

Utdanningsnivået i befolkningen har økt i mange år, og man kan stille spørsmål om forskjellen mellom partimedlemmer og andre er i ferd med å spises opp. Scarrow og Gezgor (2010, 831-832) undersøkte endringer i utdanningen til partimedlemmer sammenlignet med resten av befolkningen i 13 europeiske land fra 1990-tallet til tidlig 2000-tallet. De finner ingen betydelige endringer i forskjellene. Norge var ikke med i undersøkelsen, men funnet svekker likevel forklaringen om at utdanningsforskjellene mellom partimedlemmer og andre er i ferd med å forsvinne. Forklaringen om at utdanningsforskjellene mellom partimedlemmer og andre oppstår når medlemmene er eldre, virker dermed mest troverdig. Jeg vil videre se på hva intervjuene kan bidra med når det gjelder å forstå andre mekanismer knyttet til skolens betydning for ungdommers partideltakelse.

Nesten alle nevner skolen i forbindelse med selve innmeldingen. Mange forteller at de meldte seg inn via en vervekampanje på skolen. Alle som ble medlem gjennom en kampanje, ble vervet på skolen. Andre forteller at de meldt seg inn via Internett, men at avgjørelsen ble tatt sammen med venner mens de var på skolen. Felles for begge disse forklaringene er at skolen har betydning som et møtested. På skolen møter elevene venner, og skolen er et sted ungdomspartiene treffer mange i målgruppen sin når de forsøker å verve nye medlemmer.

Flere av intervjudeltakerne forteller også om betydningen av ulike aktiviteter i regi av skolen. Noen trekker fram samfunnsfagundervisningen som betydningsfull for deres politiske interesse. Et par deltakere trekker selv fram samfunnsfagundervisning på spørsmålet om hva som har vekket den politiske interessen, mens andre forteller om dette på direkte spørsmål om det er noe i regi av skolen som har hatt betydning. Dette sitatet illustrerer hvordan en bestemt form for undervisning i samfunnsfag bidro til å skape interesse for partipolitikk:

...vi fikk i oppgave at vi skulle lage en presentasjon om et eller annet parti. Og da måtte jeg sette meg inn i et parti, og da.. jeg var ganske uenig i det partiet, så jeg ble sånn nesten provosert, så da begynte jeg å lete litt og se. Er det her sånn norsk politikk generelt eller hva er det her for noe?

På spørsmål om det er noe i regi av skolen som har hatt betydning, forteller en annen deltaker om valgdebatten som ble arrangert av skolen:

...For jeg husker jo at jeg var på skoledebatt da jeg gikk i tiende klasse. Da var ikke SU med, men da var AUF med, og da var det en dyktig politiker der som jeg nå vet har gått til Høyre, så ja, det er jo noe som tilsier at noe kan forandre seg da.

Et par deltakere trekker fram at skolepolitikk bidro til å vekke den politiske interessen. En av dem forteller at han ble opptatt av utdanningspolitikk som et resultat av det han opplevde som dårlige lærere. En annen forteller at debatten rundt fraværs grensa har hatt betydning.

I undersøkelsen til Bruter og Harrison (2009, 58) nevner flere av de norske deltakerne valgdebatt som arrangeres av skolen. Bruter og Harrison åpner for at skolen kan ha en særlig viktig betydning for rekrutteringen av unge partimedlemmer i Norge. De antyder at dette kan forklare hvorfor Norge har opplevd en lavere nedgang i antall unge partimedlemmer enn det mange andre land har opplevd (64). Jeg har bare intervjuet ungdommer i Norge, så mine intervjuer kan ikke brukes til å sammenligne med andre land. Det er også vanskelig å anslå hvor viktig valgdebatten er. Selv på direkte spørsmål om aktiviteter i regi av skolen, er det bare en deltaker som nevner debatten. Men som jeg har påpekt, er utvalget for lite til at det gir mening å se på andelen som trekker fram bestemte faktorer. Intervjuene viser like fullt at aktiviteter i regi av skolen har betydning for flere, at skolen er en viktig møteplass for politisk interesserte venner, og at skolen er et sted der ungdomspartiene har vervekampanjer. I tillegg blir skolepolitikk trukket fram som et saksområde som har bidratt til å skape politisk interesse. Regresjonsanalysen viste ingen signifikant sammenheng mellom studiespesialiserende utdanningsprogram og partimedlemskap. Dybdeintervjuene tyder på at skolen har betydning for at ungdommer melder seg inn i politiske partier. Skolen er et viktig sted for rekruttering, og aktiviteter i regi av skolen bidrar med å skape politisk interesse for flere.

5.6 Organisasjoners betydning

Hypotesen min er at medlemskap i frivillige organisasjoner øker sannsynligheten for å melde seg inn i et parti. I regresjonsanalysen ser jeg på hvilken effekt medlemskap i tre typer frivillige organisasjoner har på å bli partimedlem. Den ene typen er andre organisasjoner enn partier som arbeider med politiske spørsmål. Den andre typen er sosiale og kulturelle organisasjoner. Den tredje typen er religiøse organisasjoner. Regresjonsanalysen viser at medlemskap i alle tre organisasjonstypene har en positiv effekt på å bli partimedlem. Alle sammenhengene er signifikante. Sterkest effekt har medlemskap i en organisasjon som jobber med politiske saker. Den logistiske regresjonskoeffisienten er på 1,851. Ikke bare er dette den sterkeste effekten av de tre typene organisasjoner. Å være medlem av en organisasjon som arbeider med politiske saker har den klart sterkeste effekten av alle variablene i undersøkelsen. Skolevalgundersøkelsen avdekker ikke om man har blitt medlem i andre organisasjoner før eller etter man ble partimedlem. Derfor er det også her problemer knyttet til hva som er årsak og virkning. Når det gjelder medlemskap i en organisasjon som arbeider med politiske saker, er det grunn til å tro at påvirkningen går begge veier. Gjennom partipolitikk kan de unge bli engasjert i ulike saksområder, og gjennom arbeid i andre organisasjoner som driver med politiske saker kan de unge bli engasjert i partipolitikk.

Religiøse organisasjoner har også en klar statistisk positiv effekt på å bli partimedlem, men betydelig svakere enn effekten av politiske organisasjoner. Den logistiske regresjonskoeffisienten er på 0,754. Å være medlem av en sosial eller kulturell organisasjon har også en positiv effekt, men svakere enn de to andre. Den logistiske regresjonskoeffisienten er på 0,280. De to sistnevnte organisasjonstypene er kanskje de mest interessante i denne analysen. Det er grunn til å tro at mange har blitt medlem av flere typer slike organisasjoner før de ble medlem av et parti. Derfor vil jeg anta at det først og fremst er medlemskap i disse organisasjonene som har påvirket sannsynligheten til å melde seg inn i et parti og ikke omvendt. Når medlemskap i begge disse typene organisasjoner har en klar positiv effekt, gir dette god støtte til hypotesen min om at medlemskap i frivillige organisasjoner øker sannsynligheten for å melde seg inn i et parti. I tillegg er det en veldig klar sammenheng mellom medlemskap i politiske organisasjoner og partimedlemskap. Da er det grunn til å tro at i hvert fall noe av denne sammenhengen er et resultat av effekten medlemskap i organisasjonen har på å melde seg inn i et parti. Dette styrker hypotesen ytterligere. Resultatene mine samsvarer også med funnene til Quintelier (2015, 62). Undersøkelsen hennes tyder på at organisasjonsarbeid har en positiv effekt på politisk

deltakelse. Riktignok ser ikke Quintelier på partimedlemskap spesielt. Jeg vil videre se hva intervjuene kan fortelle om organisasjoners betydning.

Ingen av deltakerne trekker selv fram frivillige organisasjoner i løpet av intervjuet. Dette tyder på at ingen umiddelbart mener at organisasjonsarbeid har vært spesielt viktig når gjelder å vekke politiske interesse eller i tilknytning til selve innmeldingen. Som jeg har vært inne på tidligere, er det ikke sikkert at man med en gang kommer på alle faktorene som kan ha hatt betydning. Quintelier (2015, 54) peker på at organisasjonsarbeid bidrar til å utvikle ferdigheter og verdier som kan være nyttige i politikken. Et eksempel kan være fellesskapsbevissthet. Det er neppe slike ferdigheter man umiddelbart selv tenker over at kan ha hatt betydning for at man har meldt seg inn i et parti. Dette passer relativt godt med at bare 18,1 prosent av intervjudeltakerne til Bruter og Harrison (2009, 46) nevner organisasjoner i forbindelse med hvorfor de meldte seg inn i partier. For å undersøke organisasjonsmedlemskap spesielt, stiller jeg alle deltakerne i undersøkelsen min spørsmål om de er medlem av andre organisasjoner og om hvilken betydning dette hatt. Noen deltakere forteller at de er medlem av en eller flere frivillige organisasjoner. Jeg var interessert i å følge opp dem som hadde vært medlem av disse organisasjonene før de meldte seg inn i sitt politiske parti. Deltakerne dette gjelder, tror medlemskapet i organisasjoner kan ha hatt betydning. En deltaker forteller hvordan medlemskap i en kristen organisasjon har vært med å påvirke henne:

...det har jeg vært medlem av siden jeg var liten. Der er det sånn festival hver sommer, og der er det sånne politiske debatter og sånn på festivalen. Så det har gjort meg interessert i miljø saker og menneskerettigheter og sånn. Jeg er mye der, så det har hjulpet meg med å bli engasjert i sånne ting. Men der er ikke alle fra samme parti. Der er alle mot hverandre.

Det er tydelig at samlinger i organisasjonen både har bidratt til å skape engasjement i konkrete saker, samtidig som det har gitt erfaring med å diskutere politiske saker. En annen deltaker forteller at medlemskap i Human-Etisk Forbund har vært med å påvirke verdisynet hans. Særlig trekker han fram tanker om menneskeverd. Bildet intervjudeltakere tegner, stemmer godt overens med mekanismene Quintelier beskriver (2015, 54). Organisasjonsarbeid gir både verdifull erfaring, interesser og verdier som er nyttige i politikken.

Kort oppsummert tyder både regresjonsanalysen min og intervjuene på at medlemskap i andre organisasjoner har en positiv effekt på sannsynligheten for å melde seg inn i et parti. Teori støtter resultatene. Jeg finner støtte for hypotesen.

5.7 Insentiver for å melde seg inn i et parti

Et av forskningsspørsmålene mine er hvilke insentiver ungdommer har for å melde seg inn i politiske partier. Jeg stiller alle deltakerne flere spørsmål knyttet til hvilke forventninger de hadde til å være partimedlem, og hva som var motivene for å bli medlem. De fleste av deltakerne i undersøkelsen virker å ha en relativt klar formening om hva de ønsket å oppnå med å bli partimedlemmer. Selv om flere av deltakerne har flere motiver, virker det som de fleste har hatt ett hovedmotiv for å melde seg inn. I teoridelen redegjorde jeg flere måter å kategorisere insentiver for å melde seg inn i et parti. Bruter og Harrison (2009, 32) skiller mellom moralmotiverte, sosialmotiverte og karrieremotiverte medlemmer. Jeg tar utgangspunkt i disse begrepene når jeg vurderer insentivene til deltakerne i undersøkelsen min.

Mange av deltakerne i undersøkelsen min forteller at de meldte seg inn i et parti fordi de ønsker å være med å påvirke samfunnet. Noen forteller at de støtter en bestemt ideologi, og at de meldte seg inn det partiet som passer best med deres ideologiske ståsted. Andre uttrykker mer et ønske om å kunne ha innflytelse i saker, uten at en bestemt ideologi trekkes fram. Svaret en deltaker gir på spørsmål om insentiver, er et eksempel på det siste:

At jeg kom til å få mer informasjon om det som skjedde og også litt muligheten til å ha innflytelse på hva som skjedde i lokalsamfunnet. Fordi jeg føler at ofte er det litt sånn at du får ikke vite ting som skjer før det har kommet i avisa, og da har det ofte skjedd. Men hvis du er med i et parti eller ungdomsparti så har du muligheten til å påvirke det før det skjer og endre på det liksom, ikke bare høre om det etterpå.

Enten det er for å kunne kjempe for bestemte saker, eller det dreier seg om en helhetlig ideologisk overbevisning, kan disse medlemmene beskrives som moralmotiverte. Det er ønsket om å påvirke samfunnet som er den viktigste drivkraften for å melde seg inn i et parti.

Andre deltakere forteller at den viktigste grunnen til at de meldte seg inn, er at de ønsker å være en del av et fellesskap. Disse kan beskrives som sosialmotiverte. I partiet finner man andre som har samme interesser og verdier, og at medlemskapet på den måten gir en form for tilhørighet. Ungdommer er i en alder der det på mange måter er viktig å være inkludert i et fellesskap. Dette sitatet får fram dette:

Da jeg meldte meg inn så var det fellesskapet. For da var jeg litt avhengig av det på starten av videregående... At man er sammen med andre ungdommer som har

like interesser, for når man er med på en sånn organisert greie, så finner man på en måte folk som treffer deg på et felt du har interesser da. Fordi i en skolesammenheng for eksempel så kan du jo også treffe mennesker som har like interesser, men det er ofte litt mer variert da...

For noen kan det virke som om tilhørigheten i sterk grad er knyttet til et bestemt politisk syn. På spørsmål om på hvilke måte partimedlemskapet gir tilhørighet, forteller en deltaker dette:

Sånn fordi mesteparten er jo mer på den kapitalistiske siden. Men jeg som har bakgrunn fra et annet land som var litt sosialistisk og kommunistisk, så er det ikke så veldig mye av det her i Norge. Og der har Rødt gjort at jeg føler litt mer tilhørighet.

Deltakeren forteller videre at det er verdien av de andre menneskene i partiet som er viktigst, ikke å kunne kjempe for ideologien. Det kan virke som om medlemskapet gir en form identitet knyttet til landet hun kommer fra. I partiet møter hun mennesker med flere av de samme verdiene som hun vokste opp med i hjemlandet sitt. Selv om dette er en enkelt historie, får den tydelig fram verdien det kan ha å være sammen med andre likesinnede. For andre igjen virker ikke fellesskapsfølelsen i særlig grad å være knyttet til politikk. Enkelte forteller at de meldte seg inn sammen med venner, uten å være særlig interessert i politikk. Medlemskapet er verdifullt fordi det medfører at man er med på noe sosialt sammen med venner. Identitetsfellesskapet knyttet til felles politiske verdier er mindre viktig. På grunnlag av intervjuene mine kan det være naturlig å dele de sosialmotiverte medlemmene i to hovedgrupper. For den ene gruppen er det sosiale fellesskapet knyttet til politiske interesser og verdier. For den andre gruppen er det mer snakk om et rent sosial fellesskap uten at politikken i seg selv er viktig.

En deltaker forteller at den viktigste grunnen til at hun meldte seg inn var ønsket om å lære. På spørsmål om hvorfor hun ønsket å lære mer om politikk, svarer hun:

Hovedsakelig skole. Vi hadde et prosjekt i tiende klasse om... Da var det mye om politikk. Og jeg skjønnte at det jeg sto for var mye som Arbeiderpartiet. Så da ble det naturlig å gå til AUF. Da var det jo skole som var førstegreia da. For på en måte å få noe å koble det mot. I tillegg til at det interesserer meg sånn personlig da.

Gjennom å delta i partipolitikk får hun verdifull kunnskap hun har nytte av på skolen. Karrieremotiverte medlemmer er opptatt av hva medlemskapet kan bety for deres egen framtid (Bruter og Harrison 2009, 23). Medlemmet kan ha ambisjoner om å gjøre karriere

innenfor politikken, eller så kan partimedlemskapet være en fordel med tanke på andre jobber. Historien til denne deltakeren passer ikke godt med noen av disse to beskrivelsene. Likevel er medlemskapet motivert av gevinsten det gir for hennes egen framtid. Derfor vil jeg beskrive dette som en form karrieremotivert medlemskap. Om det er mange som melder seg inn i partier for å få kunnskap og ferdigheter de kan bruke i skolen, gir ikke undersøkelsen min grunnlag for å si noe om. Litteraturen jeg har gjennomgått tyder ikke på det. Det kan likevel tenkes at kunnskapen og ferdighetene medlemskapet gir, er en viktig merverdi for mange, selv om dette ikke er det viktigste motivet for å melde seg inn. Undersøkelsen min tyder på det. Flere nevner at de er med for å lære, selv om det bare er en av deltakerne som tillegger dette spesielt stor vekt.

Jeg ønsker å se om det er noen sammenhenger mellom hvilke insentiver ungdommer har for å melde seg inn og andre variabler de forteller om. Er det mulig å se noen mønstre? I utgangspunktet er dette vanskelig med såpass få deltakere. Bestemte mønstre kan like godt være et resultat av tilfeldigheter ved utvalget, eller utvalget kan være for lite til at det avdekker konturene av bestemte sammenhenger. Jeg vil likevel peke på en sammenheng som synes å være klar når det gjelder deltakerne i undersøkelsen. Alle de moralmotiverte medlemmene har vært interessert i politikk lenge. Blant de sosialmotiverte derimot, var det flere som ikke var særlig interessert da de meldte seg inn. Dette virker rimelig. De som har vært interessert i politikk melder seg inn fordi de ønsker å kjempe for sine politiske meninger, mens de som ikke er særlig interessert i politikk i større grad melder seg inn av sosiale grunner. Webers (2016, 15-16) undersøkelse indikerer at ungdommer på videregående skole ofte vil være moralmotiverte og sosialmotiverte. Dette henger sammen med deres unge alder og at de som skoleelever sannsynligvis har mer fritid enn det mange voksne har. Funnene mine samsvarer med dette. Alle bortsett fra en kan først og fremst beskrives som moralmotiverte eller sosialmotiverte.

Kategoriene moralmotiverte, sosialmotiverte og karrieremotiverte medlemmer var egnet som utgangspunkt for å forstå motivene til deltakerne i undersøkelsen min. Blant de moralmotiverte finner jeg et skille mellom dem som brenner for en bestemt ideologi, og dem som har et mer generelt ønske om å påvirke beslutninger. Blant de sosialmotiverte synes det å være et skille mellom dem som knytter tilhørighet til politiske verdier, og dem som er med for det sosiale uten at politikken står særlig sentralt.

5.8. Utløsende mekanismer for å melde seg inn i et parti

Mange av ungdommene jeg intervjuer, forteller at de meldte seg inn i forbindelse med en vervekampanje på skolen. Det er interessant å se på hvilken rolle vervekampanjene har. Hadde deltakerne uansett blitt medlemmer på andre tidspunkter, eller er kampanjen alene grunnen til at de meldte seg inn? De fleste forteller at de har vært interessert i politikk lenge. For dem er det ikke kampanjen som har vekket den politiske interessen. Vervekampanjene blir typisk beskrevet som en utløsende mekanisme. Flere forteller at vervekampene gjorde at de meldte seg inn der og da, men at de tror de ville ha meldt seg inn før eller siden uansett. Denne deltakeren forklarer dette slik:

Jeg vet ikke om det var så mye kampanjen. Jeg tror det var mer det at jeg hadde vurdert det, og der kom det på en måte en mulighet som at jeg på en måte ble spurt direkte, og da var det liksom hvorfor ikke, i stedet for å ta det steget selv å gå på Internett og sånn. Når man ble vervet så var det mer sånn at du hadde vurdert det, og da var det lettere bare å si ja da.

På spørsmål om hvor lenge hun hadde vurdert å melde seg inn, svarer hun videre:

En stund. Siden sånn kanskje to år, ett år. Jeg vurderte det da, men hadde ikke så mye informasjon, og de som vervet kom jo med mer informasjon om hvordan de jobba i lokallaget for det hadde jeg ikke noe informasjon om. Jeg hadde ikke lett etter det da. Jeg hadde ikke gjort så mye for det, men da de ga informasjon om det så var det på en måte, det var lettere å bare være med.

Videre forteller hun at hun tror hun hadde meldt seg inn uansett, men på et litt senere tidspunkt. For deltakeren virker vervekampanjen først og fremst å fungere som en utløsende mekanisme. Forklaringen er typisk for flere av deltakerne. Et par av de andre deltakerne som meldte seg inn i forbindelse med en vervekampanje, forteller at de ikke var særlig interessert i politikk på forhånd. Innmeldingen skjedde nokså impulsivt som et resultat av vervearbeid. En av dem beskriver det slik:

Jeg ble bare tatt tak i. "Hei du har du lyst til å være med i AUF?", og jeg svarte: "Jeg vet ikke helt jeg". Og så fortalte hun meg litt om hva de drev med og hvordan det fungerte, også tenkte jeg at det var interessant, også meldte jeg meg inn.

Den andre deltakeren forteller en lignende historie. For disse to deltakerne er vervekampanjen mer enn bare en utløsende årsak. Kampanjen er avgjørende når det gjelder å vekke interessen

for politikk. Venner synes også å ha betydning her. Begge forteller at de kjente noen i partiet, og en av dem meldte seg inn samtidig med noen venner.

De som ikke meldte seg inn gjennom en kampanje, forteller at de meldte seg inn via Internett eller tekstmelding. Det varierer hva som fikk dem til å gå inn på nettet og melde seg inn, men felles for alle er at de allerede hadde vært interessert i politikk en god stund. Flere forteller om påvirkning av venner, gjerne i kombinasjon med andre faktorer. Denne forklaringen er et eksempel på dette:

Jeg møtte en bekjent under protest mot fraværgrensa. Og da snakket jeg litt med han der da, og han fikk meg litt sånn at jeg kanskje skulle melde meg inn. Jeg hadde jo allerede tenkt på det da, så det ble jo litt sånn at jeg hadde allerede tenkt på det, og han fikk innflytelse der da. Så meldte jeg meg inn via nettet da, sånn sett.

Både vennen og en politisk aksjon synes å ha hatt betydning her. En deltaker forteller at hun meldte seg inn via nettet sammen med noen venninner. Et par beskriver at de mer eller mindre ble mast på av en eller flere venner. Jeg har tidligere diskutert venners betydning. Her vil jeg nøye meg med å gjenta at venner synes å spille en rolle for mange i tilknytning til selve innmeldingen. Flere som meldte seg inn via Internett, forteller at de leste gjennom partiprogram og på den måten satte seg grundling inn i hva partiene står for. Typisk her er at man er på leting etter det partiet som passer best med ens egne meninger.

Jeg vil kort sammenligne de utløsende mekanismene deltakerne mine beskriver med Bruter og Harrisons (56-65) funn. Innmeldingen i forbindelse med politiske valg er den vanligste forklaringen i Bruter og Harrisons undersøkelse (57). Ingen av deltakerne mine forteller om politiske valg, selv om flere av dem meldte seg inn et år da det var avholdt valg. Det kan hende noen av vervekampanjene ble gjennomført i forbindelse med valg. I så fall kan valget ha hatt en indirekte betydning. Vervekampanjer og påvirkning fra venner er begge forklaringer Bruter og Harrison tar for seg.

Kort oppsummert har deltakerne i undersøkelsen min meldt seg inn i et parti i forbindelse med en vervekampanje, via Internett eller via SMS. Noen har vært politisk interessert lenge, og kampanjene har først og fremst hatt en utløsende effekt. Andre ble i større grad interessert der og da. Venner synes å ha betydning for selve innmeldingen for mange, uansett hvordan de meldte seg inn.

6 AVSLUTNING

Oppgavens problemstilling er hvorfor ungdommer melder seg inn i politiske partier. Både i Norge og i andre land har partiene opplevd en markant nedgang i antall medlemmer over en lengre periode. De unge er i tillegg ofte underrepresentert. I dagens politiske system trenger vi partimedlemmer. Partiene utgjør alternativer ved valg, og det er i partiene mye av politikken utformes. Flere partimedlemmer betyr at flere vil ta aktivt del i utformingen av politikken. Partimedlemmene er i tillegg et viktig bindeledd mellom folket og partiene. Flere partimedlemmer, aktive så vel som passive, kan gi partiene økt legitimitet. Unge partimedlemmer er ofte opptatt av andre saker og verdier enn det de eldre partimedlemmer er, og unge partimedlemmer treffer lettere de unge velgerne. Kunnskap om hva som får ungdommer til å melde seg inn i politiske partier, kan være verdifull i arbeidet med å rekruttere unge. Å øke andelen unge partimedlemmer har en egenverdi. Samtidig er dagnes ungdommer morgendagens voksne. Derfor er kunnskap viktig for å sikre høye nok medlemstall i partiene i årene som kommer. I Norge er det forsket lite på hvorfor ungdommer melder seg inn i politiske partier. Det er gjennomført noen undersøkelser i andre land, men funn fra andre land behøver ikke være gyldige her.

Med utgangspunkt i problemstillingen har jeg formulert flere spesifikke forskningsspørsmål. Jeg ønsker å finne ut hvilken effekt sosioøkonomisk bakgrunn og ulike sosialisatorer har på sannsynligheten for å melde seg inn i et parti. Sosialisatorene jeg ser på er familie, venner, skole og frivillige organisasjoner. Jeg ønsker også å se hvordan sosialisatorer påvirker. I tillegg vil jeg se hvilke insentiver ungdommer har for å melde seg inn, og hva som er utløsende mekanismer for selve innmeldingen. For å besvare problemstillingen har jeg gjennomført en kvantitativ og en kvalitativ undersøkelse. I den kvantitative undersøker jeg effekten av sosioøkonomisk bakgrunn og effekten til de ulike sosialisatorene. Jeg benytter data fra Skolevalgundersøkelsen 2015. Denne undersøkelsen er nokså representativ for populasjonen som gjør at jeg kan generalisere de kvantitative funnene. Jeg benytter logistisk regresjon for å se hvilken effekt ulike uavhengige variabler har på partimedlemskap som avhengig variabel. For å forstå hvilke mekanismer som skaper statiske sammenhenger, har jeg gjennomført dybdeintervjuer med elleve unge partimedlemmer. I intervjuene undersøker jeg også insentiver og utløsende mekanismer for å melde seg inn i partier. Jeg vil videre oppsummere og sammenfatte funnene mine. Avslutningsvis vil jeg se på svakheter ved undersøkelsen og indikere hva som kan gjøres videre.

6.1 Oppsummering av funn og konklusjon

Når det gjelder sosioøkonomisk bakgrunn var hypotesen at høyere utdanning hos foreldre ikke øker sannsynligheten for å melde seg inn i et parti. Regresjonsanalysen viser ingen statistisk sammenheng mellom de to variablene. Derfor beholder jeg nullhypotesen. Den andre hypotesen knyttet til foreldre, var at politisk interesse i hjemmet øker sannsynligheten for å melde seg inn i et parti. Indikator for politisk interesse i hjemmet er hyppigheten av politiske diskusjoner med foreldrene. Her viser regresjonsanalysen at flere diskusjoner øker sannsynligheten for å være medlem. Problemet er at påvirkningen mellom variablene kan gå begge veier. Dybdeintervjuene mine bekrefter dette. Samtidig viser intervjuene at foreldre har betydning for den politiske interessen for flere. Det er imidlertid vanskeligere å koble foreldrene direkte til partiinnmeldingen. Jeg antar hypotesen min holder mål, men jeg kan ikke med sikkerhet bekrefte den.

Den neste sosialisatoren jeg tar for meg er venner. Hypotesen min var at politisk interesserte venner øker sannsynligheten for å melde seg inn i et parti. Hyppigheten av diskusjoner med venner er indikatoren for politisk interesserte venner. Regresjonsanalysen viser positiv effekt som er omtrent like sterkt som effekten er for diskusjoner med foreldrene. Også her viser dybdeintervjuene at variablene kan påvirke hverandre gjensidig. Samtidig tyder intervjuene på at venner har en direkte betydning for mange når det gjelder selve partiinnmeldingen. Derfor velger jeg å bekrefte hypotesen, men det er grunn til å tro at effekten er noe svakere enn det regresjonsanalysen viser på grunn av variablenes gjensidige påvirkning.

Når det gjelder skolens betydning, var hypotesen min at utdanningsprogram ikke har særlig betydning for om ungdommer melder seg inn i et parti. Regresjonsanalysen viser ingen statistisk sammenheng mellom variablene. Derfor beholder jeg nullhypotesen. Resultatet samsvarer godt med at foreldrenes utdanning heller ikke har betydning. At hverken foreldrenes utdanning eller utdanningsprogram har betydning, kan mest sannsynlig forklares ved at utdanningsforskjellen mellom partimedlemmer og andre skapes når medlemmene er eldre enn de er på videregående skole. Bruter og Harrison (2009, 64) åpner for at skolen kan spille en spesielt viktig rolle i Norge. Intervjuene mine gir i liten grad svar på dette, men de tyder på at skolen er et viktig sted for rekruttering til ungdomspartiene.

Frivillige organisasjoner er den siste sosialisatoren jeg ser på. Hypotesen min var at medlemskap i andre frivillige organisasjoner øker sannsynligheten for å melde seg inn i et parti. Jeg undersøker effekten av medlemskap i andre politiske organisasjoner enn partier,

sosiale og kulturelle organisasjoner og religiøse organisasjoner. Regresjonsanalysen viser en klar positiv effekt for alle tre organisasjonstypene. Hypotesen kan derfor bekreftes.

Dybdeintervjuene tyder på at ungdommer gjennom medlemskap i frivillige organisasjoner får verdifull erfaring, blir engasjert i politiske saker og får et verdisyn de mener har betydning for å skape politisk interesse.

Resultatene mine når det gjelder sosialisatorenes påvirkning, samsvarer godt med funn både fra Norge og andre land. Jeg har særlig sammenlignet med undersøkelser av Ødegård og Berglund (2008), Bruter og Harrison (2009), Cross og Young (2008), Quintelier (2015) og Janušauskienė (2002).

I dybdeintervjuene undersøker jeg også hva som er ungdommers insentiver for å melde seg inn i et parti, og hva som er utløsende mekanismer for innmeldingen. Flere av deltakerne kan beskrives som moralmotiverte. Noen av dem kjemper for en bestemt ideologi, mens det for andre handler om å påvirke uten at en bestemt ideologi står sentralt. Andre deltakere virker å være mest sosialmotiverte. Blant de sosialmotiverte synes det å være et skille mellom dem som knytter tilhørighet til politiske verdier, og dem som er med av sosiale grunner uten at politikken i seg selv er viktig. Vervekampanjer har vært en viktig utløsende faktor for flere av intervjudeltakerne. Alle de moralmotiverte har vært interessert i politikk lenge. Blant de sosialmotiverte er det noen som ikke var særlig interessert i politikk da de meldte seg inn. Venner synes å ha betydning for selve innmeldingen for mange.

Jeg vil konkludere med at politisk interesserte venner og medlemskap i organisasjoner har betydning for om man melder seg inn i et parti. Politisk interesse i hjemmet ser ut til å ha betydning for den politiske interessen, men det er vanskelig å koble dette direkte til partiinnmelding. Sosioøkonomisk bakgrunn og utdanningsprogram ser ikke ut til å ha betydning. Ønsket om å påvirke og sosiale motiver ser ut til å være viktige insentiver for å melde seg inn for mange ungdommer. Vervekampanjer ser ut til å være en utløsende mekanisme for mange.

Tabell 4: Hypoteser med resultater

Sosioøkonomiske forhold	Bekreftet
<i>H₁: Høyere utdanning hos foreldrene øker sannsynligheten for å melde seg inn i et parti.</i>	Nei
<i>H₀: Høyere utdanning hos foreldrene øker ikke sannsynligheten for å melde seg inn i et parti.</i>	Ja
Politisk interesse i hjemmet	
<i>H₁: Politisk interesse i hjemmet øker sannsynligheten for å melde seg inn i et parti.</i>	Ja*
<i>H₀: Politisk interesse i hjemmet øker ikke sannsynligheten for å melde seg inn i et parti.</i>	Nei*
Venner	
<i>H₁: Å ha politisk interesserte venner øker sannsynligheten for å melde seg inn i et parti.</i>	Ja
<i>H₀: Å ha politisk interesserte venner øker ikke sannsynligheten for å melde seg inn i et parti.</i>	Nei
<i>H₁: Å gå på studiespesialisering øker sannsynligheten for å melde seg inn i et parti.</i>	Nei
<i>H₀: Å gå på studiespesialisering øker ikke sannsynligheten for å melde seg inn i et parti.</i>	Ja
Frivillige organisasjoner	
<i>H₁: Medlemskap i frivillige organisasjoner øker sannsynligheten for å melde seg inn i et parti.</i>	Ja
<i>H₀: Medlemskap i frivillige organisasjoner øker ikke sannsynligheten for å melde seg inn i et parti.</i>	Nei

*En viss usikkerhet på grunn av variablenes gjensidige påvirkning.

6.2 Undersøkelsens svakheter og verdi

Undersøkelsen har sine svakheter. Jeg har tatt for meg svakheter da jeg vurderte undersøkelsens representativitet, validitet og reliabilitet. Her vil jeg oppsummere de viktigste svakhetene som kan være relevante for videre forskning. I den kvantitative delen av undersøkelsen benytter jeg datasett fra Skolevalgundersøkelsen 2015. Det hadde vært ønskelig med flere variabler som indikatorer for sosialisatorene jeg undersøker og for

sosioøkonomisk bakgrunn. Et bedre mål på sosioøkonomisk bakgrunn kunne man fått ved også å se på foreldrenes inntekt. Med tanke på sosialisatorenes betydning ville jeg gjerne hatt med spørsmål om foreldres partibakgrunn, samt flere spørsmål som kan fange opp politiske ressurser i hjemmet. Et annet problem med Skolevalgundersøkelsen er at den ikke fanger opp tidsrekkefølgen for variablene der dette ikke er logisk. Med partimedlemskap som avhengig variabel hadde det vært ønskelig å se om medlemskap i andre organisasjoner skjedde før man ble medlem i et parti. Det hadde også vært en fordel med spørsmål om diskusjoner med venner og foreldre som kunne fange opp hvordan dette var før man ble partimedlem. Selv om dybdeintervjuene har gitt meg en bedre forståelse av hvilken retning påvirkningen går, gir ikke intervjuene grunnlag for å generalisere. Det hadde også vært ønskelig å undersøke flere sosialisatorer enn dem som er med i undersøkelsen min. For eksempel kan det være interessant å se hvilken påvirkning ulike medier har. Når det gjelder dybdeintervjuene er det en svakhet at ikke flere er intervjuet, at alle partiene ikke er representert, og at alle medlemmene som er intervjuet bor på samme sted og går på samme skole. For å skaffe enda grundigere og bedre dokumentert kunnskap om hvorfor ungdommer melder seg inn i politiske partier, er det nødvendig med en større undersøkelse. Det beste vil nok være å utarbeide et eget spørreskjema.

Det er viktig å rekruttere unge partimedlemmer. En høyere andel unge medlemmer gjør at de unge vil være bedre representert i demokratiet vårt. I tillegg vil et høyere antall unge medlemmer i dag være et godt utgangspunkt for økte medlemstall i partiene i årene som kommer. Derfor er undersøkelsen min verdifull på to måter. Flere av funnene mine er godt dokumentert og kan være nyttige i rekrutteringen av unge partimedlemmer. Samtidig legger undersøkelsen et viktig grunnlag for videre forskning.

7 LITTERATURLISTE

- Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. 2015. "Medlemskap i politiske ungdomspartier". *Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet*. Lest 28.2 2017.
https://www.bufdir.no/Statistikk_og_analyse/Oppvekst/Samfunnsdeltakelse/Medlemskap_i_politiske_ungdomspartier/.
- Bergh, Johannes. 2016. Hva skjer når 16-åringer for lov til å stemme? redigert av Johannes Bergh: Institutt for samfunnsforskning.
- Berglund, Frode. 2005. "Alt ved det gamle? ; om eldre og politikk." *Norsk statsvitenskapelig tidsskrift* nr. 21 (1):3-108.
- Berglund, Frode, og Marte Winsvold. 2005. Unge folkevalgte om rekruttering og frafall blant unge folkevalgte i norsk lokalpolitikk. I *NIBR-rapport*. Oslo: NIBR
- Brady, Henry E., Sidney Verba, og Kay Lehman Schlozman. 1995. "Beyond SES: a resource model of political participation. (socioeconomic status as explanation for political activity)." *American Political Science Review* nr. 89 (2):271.
- Bruter, Michael, og Sarah Harrison. 2009. *The future of our democracies : young party members in Europe*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Clark, Peter B., og James Q. Wilson. 1961. "Incentive Systems: A Theory of Organizations." *Administrative Science Quarterly* nr. 6 (2):129-166. doi: 10.2307/2390752.
- Cross, William, og Lisa Young. 2008. "FACTORS INFLUENCING THE DECISION OF THE YOUNG POLITICALLY ENGAGED TO JOIN A POLITICAL PARTY: An Investigation of the Canadian Case." *Party Politics* nr. 14 (3):345.
- Duverger, Maurice. 1964. *Political parties : their organization and activity in the modern state*. 3. utgave. utg. London: Methuen.
- Ekren, Rachel. 2014. "Sosial reproduksjon av utdanning?" *Samfunnsspeilet*.
- Heidar, Knut, og Jo Saglie. 2002. *Hva skjer med partiene?* Oslo: Gyldendal akademisk.
- Hellevik, Ottar. 1999. *Forskningsmetode i sosiologi og statsvitenskap*. 6 utg. Oslo: Universitetsforlaget.
- Janušauskienė, Diana. 2002. "Youth Political Organizations in Lithuania." *Polish Sociological Review* (139):337-356.
- Johannessen, Asbjørn, Per Arne Tufte, og Line Christoffersen. 2010. *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode*. 4 utg. Oslo: Abstrakt forlag AS. Opptrykk, 2.
- Kvale, Steinar, og Svend Brinkmann. 2009. *Det kvalitative forskningintervjuet*. Oversatt av Tone M. Anderssen og Johan Rygge. 2 utg. Oslo: Gyldendal akademisk. Opptrykk, 2.
- LNU. 2016. *Ung frivillighet 2016*. Oslo: LNU.
- Neundorf, Anja, Richard G. Niemi, og Kaat Smets. 2016. "The Compensation Effect of Civic Education on Political Engagement: How Civics Classes Make Up for Missing Parental Socialization." *Political Behavior* nr. 38 (4):921-949. doi: 10.1007/s11109-016-9341-0.
- NSD. 2015a. "NSD Samfunnsveven Skolevalgsundersøkelsen". Lest 26.11 2016.
<http://www.samfunnsveven.no/data/valgundersokelsen/>.
- NSD. 2015b. "Skolevalg". Lest 08.11 2016.
http://www.samfunnsveven.no/skolevalg/pdf/skjema/2015_skolevalgskjema.pdf.
- NSD. 2016a. Skolevalgsundersøkelsen 2015 Study documentation.
- NSD, Personvernombudet for forskning. 2016b. "Samtykke". Lest 05.12 2016.
<http://www.nsd.uib.no/personvern/meldeplikt/samtykke.html>.
- Pedersen, Karina, Lars Bille, Roger Buch, og Jorgen Elklit. 2004. "Sleeping or active partners? Danish party members at the turn of the millennium." *Party Politics* nr. 10 (4):367-383.
- Persson, Mikael. 2015. "Education and Political Participation." nr. 45 (3):689-703. doi: 10.1017/s0007123413000409.

- Quintelier, Ellen. 2015. "Engaging Adolescents in Politics: The Longitudinal Effect of Political Socialization Agents." *Youth & Society* nr. 47 (1):51-69. doi: 10.1177/0044118x13507295.
- Ringdal, Kristen. 2013. *Enhet og mangfold*. 3 utg. Bergen: Fagbokforlaget.
- Scarrow, Susan E., og Burcu Gezgor. 2010. "Declining memberships, changing members? European political party members in a new era." nr. 16:823-843. doi: 10.1177/1354068809346078.
- Seyd, Patrick, og Paul Whiteley. 1992. *Labour's Grass Roots The Politics of Party Membership*. Oxford: Clarendon Press.
- Statistisk sentralbyrå. 2015. "Studenter ved universiteter og høyskoler, 1. oktober 2015". Lest 3.3 2017. <https://www.ssb.no/utdanning/statistikker/utuvh/aar/2016-04-14?fane=tabell&sort=nummer&tabell=262601>.
- Statistisk sentralbyrå. 2016. "Nøkkeltall for valg". Lest 08.12 2016. <https://www.ssb.no/valg/nokkeltall/valg>.
- Statistisk sentralbyrå. 2017. "Nøkkeltall for utdanning". Lest 1.3 2017. <https://www.ssb.no/utdanning/nokkeltall>.
- Thagaard, Tove. 2013. *Systematikk og innlevelse En innføring i kvalitativ metode*. 4 utg. Bergen: Fagbokforlaget.
- Utdanningsdirektoratet. 2016. "Statistikkportalen. Elever - fylker og skoler". *Utdanningsdirektoratet*. Lest 3.3 2017. <https://statistikkportalen.udir.no/vgs/Pages/Elever-fylker-og-skoler.aspx>.
- Weber, Regina. 2016. Why do young people join parties? An incentive based typology of young party members. Institute of Political Science, University of Duisburg Essen.
- Ødegård, Guro. 2011. Medborgerskap, politisk deltakelse og makt. Et ungdomsperspektiv. Oslo: Institutt for samfunnsforskning.
- Ødegård, Guro, og Johannes Bergh. 2011. Unge i tradisjonell politikk. Deltakelse i valg, kommunestyre og partier. Oslo: Institutt for samfunnsforskning.
- Ødegård, Guro, og Frode Berglund. 2008. "Political participation in late modernity among Norwegian youth: an individual choice or a statement of social class?" *Journal of Youth Studies* nr. 11 (6):593-610. doi: 10.1080/13676260802247573.

Forespørsel om deltakelse i forskningsprosjektet

”Ungdom og medlemskap i politiske partier”

Bakgrunn og formål

Jeg skriver masteroppgave i demokratibyggning på Universitet i Bergen. Tema for oppgaven er ungdom og partimedlemskap. Jeg ønsker å kartlegge flere mekanismer knyttet til hva som motiverer ungdom til å være medlemmer av politiske partier.

Siden du er medlem av et politisk parti, ønsker jeg å ha deg med i undersøkelsen min.

Hva innebærer deltakelse i studien?

Jeg ønsker å intervju deg. Det vil ikke være andre til stede under intervjuet. Opplysninger jeg er ute etter vil alle sammen være knyttet til din politiske aktivitet. Intervjuet vil ta inntil en time. Jeg vil ta opp intervjuet på bånd.

Hva skjer med informasjonen om deg?

Alle personopplysninger vil bli behandlet konfidensielt. Det er bare jeg som vil ha tilgang til lydopptak. Samtykkeskjema vil oppbevares annet sted enn lydopptak.

I masteroppgaven vil du bli anonymisert. Det vil ikke være mulig å komme fram til hvem du er. Jeg skal ikke presentere resultatene for hver enkelt deltaker.

Prosjektet skal etter planen avsluttes 1.6.2017. Lydopptak vil da bli slettet.

Frivillig deltakelse

Det er frivillig å delta, og du kan når som helst trekke ditt samtykke uten å oppgi noen grunn. Dersom du trekker deg, vil alle opplysninger du har gitt, bli slettet.

Dersom du ønsker å delta eller har spørsmål til studien, ta kontakt med meg, Markus Ask Roland, på tlf. 996 38 038 eller min veileder Johannes Bergh på tlf. 943 88 242

Studien er meldt til Personvernombudet for forskning, NSD - Norsk senter for forskningsdata AS.

Samtykke til deltakelse i studien

Jeg har mottatt informasjon om studien, og er villig til å delta

-----
(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg 2

Intervjuguide

Insentiver

Hvilke forventninger hadde du til å være medlem av et parti? Hva trodde du det å være partimedlem ville gi deg?

Hva synes du er det viktigste du får ut av å være medlem? Var dette noe du forventet før du meldte deg inn?

Var du interessert i politikk da du meldte deg inn? Hvor lenge?

Husker du noen spesielle hendelser som vekket din politiske interesse?

Hvor lenge hadde du støttet partiet da du meldte deg inn?

Var det vanskelig å velge parti?

I hvilken grad hadde du tro på at du kunne være med å påvirke politikken i partiet da du meldte deg inn?

Tror du at partigruppen du er med i kan være med å påvirke avgjørelsen som blir tatt i kommunen din eller i landet?

Utløsende årsaker

Hvordan meldte du deg inn? (internett, kampanje, på et partimøte etc.)

Hva fikk deg til å ta avgjørelsen om å melde deg inn?

Hvor lenge før du meldte deg inn tok du denne avgjørelsen?

Venners

Kjente du noen som var medlem i partiet da du meldte deg inn?

Hva slags forhold hadde du til dem?

Tror du at du hadde meldt deg inn uten dem?

Har andre venner eller jevnaldrende hatt betydning for at du meldte deg inn i partiet? I så fall på hvilken måte har dette påvirket deg?

Hvis du diskuterer politikk, hvem diskuterer du ofte politikk med? Hvordan var dette før du ble partimedlem?

Familie

Er moren eller faren din medlem av et parti? det samme som deg?

Hvis de ikke er medlemmer, støtter de et bestemt parti?

Hvilken betydning hadde dette for ditt valg?

I så fall på hvilken måte mener du dette har påvirket deg?

Er moren eller faren din interessert i politikk?

På hvilken måte har dette ev. påvirket deg?

Skolen

Er det noe på skolen som har hatt betydning for din politiske interesse, ev. for at du meldte deg inn?

Er det noe som har skjedd i regi av skolen som har hatt betydning for den politiske interesse eller og ev. for at du meldte deg inn?

Andre organisasjoner

Er du medlem av andre organisasjoner som driver med politisk arbeid?

Ble du medlem av disse før du meldte deg inn i et parti?

Har dette hatt betydning for at du meldte deg inn? i så fall på hvilken måte?